LATVIA
Latvian Newspaper
Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Kārlis Rabācs. DP Camp Kleinkötz near Günzburg/D. Printer: „Schwäb. Volksbl.". Günzburg/D., Bgm.-Landm.-Pl. 7. Circulation: 12000 Published three times weekly.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 43 (267)
Ceturtdien, 1949. g. 21. apr.
Iznāk trīs reizes nedēļā. Izdevējs: Latviešu preses darbinieku sadarbības kopa; kopas vecākais M. Čulītis. Galvenais redaktors K. Rabācs (darbā neatrodas); galv. redaktora vietn. M. Čulītis. Redaktori: B. Ķīselis, A. Liepa, H. Mindenbergs. Redakcijas adrese: Günzburg/Do., Postfach 79, (tālrunis 84).

Maskava grib izbeigt auksto karu Vācijā

VAŠINGTONĀ MAĻIKS RUNĀ AR DŽESUPU PAR BERLĪNES BLOKĀDES ATCELŠANU

Kopš 14 dienām pasaules diplomātiskajos centros Vašingtonā, Londonā, un Parīzē nemitās baumas, ka Padomju Savienība uzsākusi slepenas sarunas par Berlīnes blokādes atcelšanu un Vācijas austrumu joslas pievienošanu jaundibināmajai Rietumvācijai, tādā kārtā piepildot Vācijas politisko partiju prasības pēc centrālas Vācijas valsts un visu četru okupācijas varu karaspēku atvilkšanas no rietumu un austrumu joslām. Ar to kļūtu saprotama arī vācu SPD politiķu tiepība. Tālākais Maskavas mērķis, esot aukstā kaŗa likvidēšana. Pēdējās 24 stundās tiklab Londonā kā Vašingtonā oficiāli šīs baumas atsauc, bet nenoraida iespēju, ka šāda taustīšanās no Maskavas puses notiek. Parīzē ārlietu ministrijas aprindās gluži atklāti runā par drudžainām Kremļa sarunu vadītāju pūlēm aizkavēt Rietumvācijas valsts nodibināšanu, piesolot rietumniekiem Berlīnes blokādes atcelšanu. „Newsweek" ziņo, ka Dīns Ečesons kopā ar Bevinu esot jau pirms trim nedēļām izlēmuši, ko darīt, ja krievi sāktu nopietni meklēt izlīdzinājumu. Rietumu sabiedrotie esot vienojušies par stingru un nepiekāpīgu Atlantika pakta kursa turpināšanu, noraidot Berlīnes blokādes atcelšanu kā koncesiju, par kuŗu varētu notikt tirgošanās.

BBC trešdienas rīta raidījumos ar 15 minūšu atstarpēm par slepenajām Berlīnes blokādes sarunām sniedza visai pretrunīgus ziņojumus. Kamēr raidījumos Vācijai un Austrijai pasvītroja, ka visas baumas par miera sarunām ir tikai baumas, kas nekur līdz šim nav apstiprinājušās, raidījumos franču valodā spīkers teica: „Angļu ārlietu ministrijas ierēdņi apstiprina, ka Padomju Savienības un ASV pārstāvju sarunas par Berlīnes blokādes atcelšanu risinās jau kopš 10 dienām Vašingtonā. Ečesons oficiāli par to ziņojis Lielbritanijai un Francijai, pieprasīdams abu ieinteresēto valdību viedokli šai jautājumā."

Tāpat trešdienas rīta prese Londonā atklāti iztirzā sabiedroto viedokli Berlīnes blokādes atcelšanā, visumā novērtējot Maskavas labo gribu stipri kritiski. „Daily Telegraph" slepenās miera sarunas apzīmē par „lokālu atslābumu", jo Irānā, Grieķijā un Ķīnā komūnisms ar visu sparu mēģinot tālāk apdraudēt pasaules mieru un no ofensīvas neesot atteicies. „Daily Graphic" Berlīnes korespondents ziņo, ka galvenais miera sarunu vedējs esot Padomju Savienības ārlietu vicemi-nistrs un pārstāvis pie UN Maļiks. ASV partneris šais sarunās esot Filips Džesups — arī UN delegāts. Berlīnē blokādes atcelšanu politiski sagatavot esot ieradies bij. Padomju Savienības sūtnis Vācijā Dekanozovs.

Kopš Atlantika pakta noslēgšanas rietumu un austrumu attieksmēs sācies jauns posms. Cik tālu šī augstā spēle krievu un sabiedroto starpā jau attīstījusies, var noskaidroties tuvākajās dienās. Runājot franču preses salīdzinājumā, tie noslēpumainības miglas vāli, kas sākuši velties no austrumiem uz rietumiem kopš 4. aprīļa, kad 12 valstu ārlietu ministri Vašingtonā Maskavai pieteica šachu, izklīdīs visai drīz, jo Kremlim pienācis kritiskais brīdis, kad vai nu jāatzīst līdzšinējā aukstā kaŗa politikas neveiksme un jākapitulē, vai arī ar izmisīgu mēģinājumu jācenšas vēlreiz iegūt laiku elpas atvilkšanai. To krievi cer panākt ar Berlīnes blokādes atcelšanu. Tikai šāda radikāla kursa maiņa varētu Vašingtonu un Londonu pārliecināt par līdzšinējo attieksmju revidēšanu. Visas pazīmes rāda, ka pirmo soli šai virzienā krievi jau spēruši un pašreiz risinās slepenas sarunas Vašingtonā, Londonā, Berlīnē vai arī varbūt pat Varšavā. Maskava ar iespējami mazāku prestiža zaudējumu cenšas panākt pašai nepanesamā saspīlējuma mazināšanu, bet sabiedrotie ir vairāk kā neuzticīgi un piesardzīgi.

Būdami pārliecināti, ka viņu pusē ir tiklab materiālais kā arī militārais un morāliskais pārsvars, ASV un Lielbritanija šoreiz būs tās, kas noteiks cenu, par kādu Staļins varētu atpirkties no kļūmīgā stāvokļa, kuŗā pats ieskrējis, novērtēdams pārāk zemu rietumnieku spēku un enerģiju.

Līdz šim zināmie fakti arī runā interesantu un ļoti konkrētu valodu. Amerikāņu novērotāji Berlīnē līdzšinējo attīstību attēlo šādi: pirmais pārsteigums bijusi piecu krievu ierašanās ģen. Kleja vietnieka ģen. Hejsa rīkotajā pieņemšanā amerikāņu armijas gada dienā Berlīnē. Kaut gan vēl 6. aprīlī no krievu virspavēlniecības mītekļa Potsdamā piezvanīts pa telefonu un teikts, ka padomju militārgubernātors nožēlo nevaļu, kas tam liegs piedalīties svinībās, bez mazākā izskaidrojuma Hejsa viesībās tai pašā vakarā ieradies padomju vēstnieks Berlīnē Semenovs ar kundzi, ģen. Dratvins un divi adjutanti.

Tas bijis pirmais gadījums kopš Berlīnes blokādes sākuma, kad augsti padomju virsnieki ieradušies amerikāņu sarīkojumos. Visi pieci bijuši ļoti runīgi, dzēruši kokteiļus un izteikuši cerības, ka jau tuvākajā nākotnē „visi pārpratumi" varētu noskaidroties. Nākamajā dienā kāds augstāks Kleja virsnieks devies braucienā pa Vācijas austrumu joslu un atgriežoties ziņojis, ka viņš visur saņemts ar lielāko viesmīlību un laipnību. Tai pašā dienā krievi paziņojuši, ka atzīs rietumu marku par legālu maksāšanas līdzekli Berlīnes satiksmes tīklā, kaut gan Maskavas iepriekšējais rīkojums to aizliedza pieņemt pat apakšzemes dzelzceļā un tramvajos. Heinrichs Raus, vācu austrumjoslas

(Beigas 5. lpp.)

25 padomju divīzijas pie Irānas robežas

TEHERĀNA CER, KA TAS TIKAI NERVU KAŖŠ

Lielajā Piektdienā Padomju Savienības vēstnieks Teherānā Ivans Sadžikovs kopā ar ģimeni un līdzstrādniekiem automobiļos atstāja Irānas galvaspilsētu, lai dotos uz Maskavu. Tuvajos austrumos radies jauns saspīlējuma centrs, kuŗa tālāko attīstību lielā uzmanībā vēro visa pasaule. Jau pirms dažām nedēļām aģentūras ziņoja par vairākkārtīgām sadursmēm un iebrukumiem Irānas — Padomju Savienības pierobežā. Irāna par šiem starpgadījumiem, kuŗos sarkanarmija parādīja apzinātu gribu provocēt savus kaimiņus uz lielākām sadursmēm, ziņoja Vašingtonai un Londonai. Tagad UP vēstī, ka Padomju Savienība savilkusi Irānas pierobežā 25 kājnieku un vismaz 3 tanku divīzijas. Tāpat pēdējās dienās Irānas ziemeļrobežu pārlidojot krievu izlūklidmašīnas un iznīcinātāji. Lai gan Teherānā joprojām valda pārliecība, ka Maskava atļaujas tikai jaunu persiešu nervu pārbaudi, Vašingtonā šiem notikumiem pievērš izcilu uzmanību.

Jau pagājušo sestdien „New York Times" ziņoja, ka irāņu un krievu starpā sākusies krize. Maskava pēc sava vēstnieka aizbraukšanas Teherānai esot darījusi zināmu, ka tā būšot spiesta pielaikot 1921. gada abu valstu līguma pantu, kas nosaka, ka zināmos apstākļos Padomju Savienībai ir tiesības iesoļot Irānā. Kā Irānas vēstniecībā Vašingtonā paskaidrots, Maskava atsaucoties uz amerikāņu militārmisijas darbību Teherānā un apgalvojot, ka ieroču sūtījumi uz Irānu un amerikāņu militārpadomnieku darbs persu armijas izveidošanā esot pietiekams iemesls 1921. gada līgumā paredzēto klauzulu iedzīvināšanai.

Irānas valdība savukārt Maskavai paziņojusi, ka šos iebildumus neatzīst. Līgums neesot pārkāpts un bez tam daži 1921. gada panti esot pārdzīvoti līdz ar UN chartas pieņemšanu. Ja Padomju Savienība domājot, ka Irāna apdraud tās drošību, tad Maskavai arvien vēl esot iespēja šo strīdus gadījumu nodot UN drošības padomei. Ja turpretim Padomju Savienība bez Irānas valdības piekrišanas un atļaujas pārietu robežu, tad Irānai uz UN chartas 51. panta pamata būtu tiesības aizstāvēties ar ieročiem.

„New York Times" arī piebilst, ka par šo notu un tālāko Irānas valdības politiku Vašingtona tikusi informēta jau nedēļas sākumā.

Pēc Parīzes radikomentātora uzskatiem, krize Irānas pierobežā esot jāvēro ar vislielāko neuzticību, jo pašreizējā stāvoklī Maskava varot iet arī tālāk par platonisku nervu kaŗu. Amerikāņu ieroču sūtījumi uz Persijas jūras līci un jaunu militārinstruktoru ierašanās no Vestpointas akadēmijas esot Kremli padarījuši tramīgu. Liela daļa nacionālās Ķīnas atbalstīšanai paredzētās naudas tagad esot nodota Irānas stiprināšanai, ko Padomju Savienība vienaldzīgi nevarot noskatīties. Katrā ziņā 25 divīziju novietošana pie Irānas robežas atslogojot Rietumeiropas robežas, kur arī pēdējā laikā esot notikušas ievērojamas kaŗaspēka koncentrācijas. Gar dzelzs priekškaru šai pavasarī esot izvērstas vismaz 100 kaujai gatavas padomju divīzijas un lieli tanku spēki. Vašingtonu un Londonu par krievu miera centieniem nevarēšot tikmēr pārliecināt, kamēr anglosakšu slepenie dienesti pienesot drošas ziņas, ka Padomju Savienības tanku produkcija šai gadā esot lielāka kā visai pārējai pasaulei kopā.

Pajumte 70.000 ieceļotājiem Austrālijā

Dažas dienas pirms Lieldienām Austrālijas valdība piešķīra 11 miljonu mārciņu pabalsta baraku būvēm tiem ieceļotājiem, kas nodarbināti svarīgās rūpniecības nozarēs Viktorijā un Ņūsautvelsā — apgabalos, kuŗos visvairāk izvieto bijušos DP. Baraku izbūves plānu paredzēts nobeigt nākamajos 15 mēnešos. Tā domāts atrisināt telpu jautājumu 70.000 imigrantu. Pirmās barakas būs gatavas jūnijā. To būvei materiālus ievedīs no Anglijas, Islandes un Japānas. Projektā ir arī kāda liela pastāvīga nometne 6000 cilvēkiem.

Bethurstas izvietošanas nometnē līdz šim dzīvoja daudz ģimeņu, kuŗu gādnieki strādā dažādos darbos nometnes tuvākajā apkārtnē. Pirms Lieldienām visas sievas un bērnus pārcēla uz citu nometni Vaga Vagā, kur iekārtota apmešanās ģimenēm, bet Bethursta paliks tikai par izvietošanas centru.

Šm.

Paredz likvidēt satelītvalstu armijas

Bijušais Čechoslovakijas militārais atašejs Berlīnē pulkvedis Emīls Busins, kas pagājušajā nedēļā aizbēga uz rietumiem un tagad piedāvā savus pakalpojumus demokratijām, UP pārstāvim izteicās, ka Padomju Savienība paredzējusi likvidēt visas satelītvalstu armijas. Kremlis neuzticoties nevienam svešam kaŗaspēkam. Politbirojs pārliecināts, ka eventuāla kaŗa gadījumā paļauties varētu vienīgi uz sarkanarmiju. Pulkvedis Busins tālāk paskaidroja, ka satelītvalstu armiju likvidēšana gaidāma vēl šogad, kad Ukrainā notiks Padomju Savienības lielie manevri. Tajos piedalīsies visas satelītvalstu armijas, atskaitot Dienvidslavijas. Manevru beigās „neuzticamos" likvidēs un aizstās ar padomju divīzijām.

Jūnijā kominforms vēlas gāzt Tito

Belgrades diktātors neuztraucas, bet ceļ purvos pilis

Par spīti visiem Belgrādes atsaukumiem un Tito paša runām, kā viņa režīms stāvēs visās vētrās un vējos, sekmīgām kominforma aģentu apcietināšanām Dienvidslavijā un angļu politiķu un baņķieru apliecinājumiem, ka Maskavai nepaklausīgā diktātora tronis vēl negrīļojas, nemitās ziņas par Tito gāšanu vēl šai vasarā. Tai pašā laikā, kad Tito slēdz saimnieciskus līgumus par savas valsts rūpniecības un saimniecības atjaunošanu nākamajos 5 gados ar rietumu speciālistiem un kredītiem, no Tirānas, Bukarestas un Sofijas nāk ziņas, ka kominforma uzdevumā Kremļa satelītvalstis gatavojas viņu vēlākais līdz 15. jūnijam likvidēt. Atgriezies no sava Maskavas ceļojuma, Albānijas diktātors Hodža pašreiz tīra savu valsts aparātu no „titoiskiem trockistiem" un arī Bulgārijā Kostova un Dimitrova pazušanu saista ar Maskavas centieniem sagatavot Dienvidslavijas kaimiņus izšķirīgajam sitienam pret Tito.

„Newsweek" ziņo, ka amerikāņu diplomāti Vašingtonai pagājušā nedēļā atkal sūtījuši šifrētas telegrammas par gatavošanos gāzt Tito. Albānijā vien krievu misiju locekļu skaits esot palielinājies no dažiem simtiem pirms viena mēneša uz apm. 5000 personām pašreiz. Esot atklāts noslēpums, ka visā zemē tiekot trenēti sabotieri partizānu kaŗam Dienvidslavijā pret Tito. Joprojām neesot nekādu pierādījumu, ka Maskava pati ar savu kaŗaspēku gatavotos iebrukt Dienvidslavijā, bet tas būšot jāveic Bulgārijai, Rumānijai, Albānijai un Ungārijai. „Newsweek" labi informētais Vašingtonas korespondents Veintāls apgalvo, ka vēlākais jūnijā pēc kominforma plāniem Dienvidslavijā notikšot iefiltrēto aģenu sacelšanās, kuŗiem tad palīgā steigšoties Maskavai uzticīgo satelītu armijas. Tito slepenais dienests un robežapsardzība esot sevi parādījusi pagājušās nedēļās par visai sekmīgu. Pirms Lieldienām kādā kaŗa slimnīcā Sofijas tuvumā ievesti 80 ievainoti bulgāru kaŗavīri no Dienvidslavijas pierobežas. Stāstīts, ka tie esot cietuši kāda municijas vilciena eksplozijā, bet patiesībā tie esot kādas lielākas robežkaujas upuŗi. Lielāka aģentu grupa mēģinājusi ar varu iekļūt Dienvidslavijā, bet Tito robežsargi atklājuši neparedzēti spēcīgu uguni un 20 krituši.

Visas šīs cīņas un ziņas tomēr drukno un spēcīgo Josipu Brozu-Tito nav spējušas satriekt. Viņa pēdējie uzņēmumi arvien rāda to pašu pašapzinīgo un enerģisko seju kā pirms pieciem gadiem, kad Tito kā uzvarētājs un Staļina labākais draugs iesoļoja Belgradē. Viņš joprojām pilns uzņēmības un godkārīgu plānu.

Maršals Tito staigā pa Pētera Lielā pēdām. Kā savā laikā Krievijas 2 metru auguma cars savai zemei uzcēla līdz tam nepazīto rūpniecību un izbūvēja jaunas pilsētas, tā arī Belgrades augumā pamazais diktātors cieši noņēmies ieiet Dienvidslavijas vēsturē kā fabriku un pilsētu cēlājs.

Tito par sevi liek runāt ne vien politiskajos ziņojumos, bet arī rietumu pasaules speciālā saimnieciskā prese pēdējā laikā iespiež plašus korespondentu ziņojumus no Belgrades, kas vēstī, ka tur pēdējo divu mēnešu laikā ar angļu un amerikāņu firmām noslēgti līgumi 400 miljonu dolaru kopvērtībā. Vēl vairāk nekā šī ievērojamā summa pārsteidz noteikumi, pēc kādiem angļi un amerikāņi parakstījuši šos līgumus. Tie paredzēti 5 gadu periodam. Šai

(Beigas 5. lpp.)

Boļševiki aizved vesela ciema iedzīvotājus

ATLAISTIE VĀCU GŪSTEKŅI STĀSTA PAR DEPORTĀCIJĀM BALTIJAS VALSTĪS

„Mēs satikām lielus baltiešu — lietuviešu un latviešu deportēto transportus, kas bija ceļā uz Sibiriju, kamēr paši devāmies uz Rietumvāciju," Brēmenē stāsta atlaistie vācu kaŗa gūstekņi, kas pašlaik ir visas uzmanības centrā. Viņi satikuši deportējamo latviešu un lietuviešu vīru, sievu un bērnu transportus priekš apm. 6—8 nedēļām, tātad februāra beigās vai marta sākumā.

Neviens no apm. 450 vācu gūstekņiem, kas atlaisti britu joslas caurlaides nometnē Fridlandē pēdējā sestdienā un svētdienā priekš Lieldienām, nav varējis pateikt noteiktus skaitļus par deportētajiem baltiešiem, bet ceļā uz rietumiem tie sastapušies ar vairākiem transportiem.

Deportētie nav vesti preču vai lopu vagonos, bet braukuši pasažieŗu vilcienos. Apsardzība tomēr bijusi ļoti stingra un tikai retos gadījumos bijis iespējams pārmīt kādu vārdu. Kāda sieviete, par ko stāstītājs nezināja, vai tā bijusi latviete vai lietuviete, paguvusi pateikt ka izsūtīšanai pakļauj veselus ciemus uz reizi. Vienā paņēmienā no viņas dzimtā novada esot izsūtīti 16.000 cilvēku.

Par deportācijām no Baltijas valstīm stāsta arī kāda vāciete — vienīgā sieviete no padomju joslas atlaisto vidū. Pēdējā laikā viņa bijusi ieslodzīta Eilavā, Prūsijā, un tur redzējusi lielāku deportējamo transportu savākšanu ne vien no Austrumprūsijas, bet arī no Baltijas valstīm.

Liela daļa šai atlaisto kaŗavīru grupā nākusi no kāda apvidus Urālu dienvidos, kur vācu gūstekņi kopš 1943. g. esot uzcēluši pilnīgi jaunu rūpniecības pilsētu. Tā nosaukta par Orsku. Pilsētā atrodoties Opeļa auto fabrika, kāda traktoru (tanku) rūpnīca, niķeļa rūpnīca un tērauda lietuves, kur vēl tagad nodarbinot ne vien kaŗa gūstekņus, bet arī daudz tā saukto „civilinternēto", t. i., deportēto no Vācijas austrumapgabaliem, Rumānijas un Bulgārijas. Baltijas valstu iedzīvotāji tur nesot manīti, bet Rīga bieži pieminēta tāpēc, ka „politiskie aktīvisti" no pašu vāciešu vidus sūtīti uz Rīgu „skoloties" un parasti pārradušies no turienes uzbaŗojušies, labi apģērbti un „atgriezti". Par spīti visām „aktīvistu" pūlēm, gūstekņi tomēr viņus nīstot pat vēl vairāk nekā tā sauktos „brigadieŗus" — no pašu vāciešu vidus izraudzītos darba uzraugus.

Šī gūstekņu grupa īsi pirms atlaišanas apgādāta ar krievu paraugа kažokcepurēm. Bez tam viņiem pateikts, ka rietumu joslās viņus sagaidīšot ar kakao un maizītēm, bet tādēļ viņiem nevajagot „ļaut saškobīt savu pasaules uzskatu". Visumā „pasaules uzskats" bijis tāds, ka robežpārejas punktā gūstekņi gandrīz visi kā viens nosviedušі savas kažokcepures un spļāvuši uz tām, tiklīdz atradušies pusceļā starp krievu un angļu robežpunktiem.

Štutgartes radio piemin Latvijas partizānus

Štutgartes radiofons svētku sestdienā nolasīja UP sastādīto pārskatu par pretkomūnistisko elementu rosību zemēs aiz dzelzs priekškara. Šajās no dažādiem avotiem savāktajās informācijās pieminēts arī Latvijas vārds, kas daudzās DP nometnēs Vācijā radījis baumas par sacelšanos un partizānu nemieriem Latvijā. Ziņojums konstatēja, ka visās Padomju Savienības okupētajās zemēs vērojama pretkomūnistiska darbība, kas izpaužas gan reliģiskās kustībās, gan terrora organizācijās un partizānu cīņās ar okupācijas varu.

LATVIJA

Nr. 43 (267) 1949. g. 21. aprīlī

Ar autora parakstu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā redakcijas domas.

BEZ ATBILDES

No informācijas, kas publicēta par otrās LNP sesijas darbību un norisi, secināms, ka neatrisināta palikusi šobrīd pati galvenā problēma — kā aktīvi cīņai vienot visus latviešu trimdas pozitīvos spēkus, kuŗus arvien vairāk izklīdina pa visiem kontinentiem,jo, ja nav rasta atbilde, kā organizēt LNP darbību ārpus Vācijas robežām, tad maza nozīme atzinumam un aicinājumam — visiem trimdas ļaudīm pulcēties ap Latviešu Nacionālo Padomi un strādāt tās vadībā.

Varēja cerēt, ka tieši šim jautājumam trimdas augstais forums veltīs galveno uzmanību. Tas nav piepildījies, un, citiem vārdiem sakot, arī uz priekšu vēl LNP praktiski paliek tikai Vācijas trimdas latviešu augstākais iestādījums. Ka ar šādu stāvokli nav sasniegts, kas cerēts LNP dibinot, par to lieki debatēt. To rāda LNP līdzšinējā darbība, kad nav pat izdevies apvienot Eiropas kontinenta latviešus — no Zviedrijas, Anglijas, Dānijas. Jau labu laiku Zviedrijā neatkarīgi no LNP strādā Nacionālais fonds, kuŗa darbība, sevišķi propagandas laukā, katrā ziņā būtu saskaņojama ar LNP informācijas daļu un tās pasākumiem. Tas ne tikai novērstu paralēlismu, bet dotu arī līdzekļu ietaupījumus, kas visi taču nāk no viena avota — latviešu trimdinieka.

Vai LNP prezidija ieteikums — savlaicīgi emigrēt atsevišķiem LNP locekļiem un tad pulcināt ap sevi latviešu trimdiniekus, dos vēlamos rezultātus, par to diezgan stipri jāšaubās. Jāšaubās tāpēc vien, ka grūti zināt, vai LNP locekļu vidū atradīsies cilvēki, kas gribēs un varēs braukt uz tādām zemēm, kur gan latvieši atrodas, bet kas neietilpst to zemju sarakstos, kas no mūsu organizācijām atzītas par tālākai izceļošanai piemērotām. Bet nepieciešamība prasa, lai vienotai vadībai varētu sekot v i s ā pasaulē izkaisītie latviešu trimdinieki. Otrkārt, emigrācijai vēršoties plašumā un starptautiskai politikai saasinoties, ir svarīgi, lai latviešu trimdinieku pulcēšana svešās malās vienotas organizācijas vadībā sāktos nekavējoties un ne tikai tad, kad tur ieradīsies kāds LNP loceklis. Bez tam vairākās zemēs jau ļoti aktīvi strādā turienes latviešu organizācijas, kā, piemēram, Kanadā, kur vairs vajadzīga tikai darba saskaņošana.

Lai LNP patiešām kļūtu par augstāko latviešu iestādījumu trimdā, visas latviešu trimdas saimes vienotāju un cīņas centru, tad ejams kāds cits ceļš un pie tam nekavējoties. Ir jādibina LNP nodaļas vai pārstāvniecības visās zemēs, kur vien latvieši šobrīd atrodas, šo darbu uzticot turienes latviešu organizācijām vai pilnvarojot atsevišķus aktīvus sabiedriskus darbiniekus, kur šādu latviešu organizāciju nebūtu, vai arī tās nerādītu pietiekamu un stāvoklim atbilsošu rosību, pie tam savu teikšanu dodot trimdiniekiem, kas šais zemēs dzīvo. Ka tas ir iespējams, ar sekmēm un ātrā laikā veicams, to pierādīja Vētra un Dobelis Kanadā.

Liktos pats par sevi saprotams, ja LNP sesijā būtu iziemta, ka LNP vadībai resp. prezidijam nekavējoties atstājama Vācija, lai nacionālpolitiskos uzdevumus kārtotu tur, kur tas vislabāk iespējams un kur šis darbs varētu dot vislielākos panākumus. Vai LNP vadībai par savas darbības vietu vajadzētu izvēlēties ASV vai Angliju, par to var debatēt, kaut gan ASV ir vairākas priekšrocības. Jau tas vien ir svarīgi, ka ASV ir vienīgā valsts pasaulē, kur pilnīgi tiek atzīta Baltijas valstu neatkarība un kur šo valstu pārstāvniecību tiesības nav ierobežotas. Pie tam par vienkāršo matemātiku apzīmējama atziņa, ka bez ASV atbalsta vai līdzdalības nekādas pārmaiņas pasaulē un līdz ar to Baltijā nenotiks. Zīmīgi, ka arī vairāku citu apspiesto tautu emigrācijas politiskie centri pēdējā pusgadā no Londonas pārvietojušies uz Vašingtonu vai Ņujorku. Pa šo ceļu būtu jāiet arī mūsu politiskai vadībai. Protams, Vācijā gan jāpaliek un darbība jāturpina LCK, kam piekrīt tiešie bēgļu aprūpes, tiesību aizsardzības un praktiskie tālākās izvietošanas uzdevumi.

Kādā LNP sesijas ziņojumā teikts, ka līdzekļu trūkuma dēļ nācies atteikt latviešu delegāciju uz Vašingtonu, kur kopā ar lietuviešu pārstāvjiem paredzētas dažas akcijas Baltijas valstu jautājumā. Šis ziņojums pārsteidz. Te jāmin pikv. Oša vārdi, ka LNP uz panākumiem var cerēt tikai tad, ja tai būs ciešs kontakts ar pašu trimdas saimi. Tas laiks ir pagājis, kad LNP bija jābaidās atklāti runāt par saviem mērķiem un uzdevumiem, par pasāktiem vai nodomātiem darbiem. Un ja dažus mēnešus pirms paredzētā šīs delegācijas brauciena LNP locekļi kopā ar vadību būtu devušies pie tautiešiem uz nometnēm, norādījuši uz šādas delegācijas nepieciešamību, tad līdzekļi ar uzviju būtu sagādāti, un mūsu pārstāvniecība kopā ar lietuviešu delegāciju šodien būtu Vašingtonā, ja patiesi līdzekļu trūkums vien bija neaizbraukšanas iemesls.

Latviešu trimdas cilvēks ne tikai vēlas, bet grib, lai LNP būtu organizācija, kas savā nacionālpolitiskās darbības lokā varētu ieslēgt visus trimdas ļaudis un līdz ar to aktīvi strādāt Latvijas valsts un tautas brīvībai. Un tāpēc ir jācer, ka tie svarīgie mūsu nākotnes darba un organizācijas jautājumi, kas bez atbildes palika 60 vīru forumā, savu atrisinājumu radīs LNP prezidija darbībā.

Ev. Freivalds

Vai vēl atceraties Cēdelghēmu?

Aizrit gadi, mainās vietas, laiks un ļaudis, bet mums paliek atmiņas, vienalga, vai esam pavadījuši saulainas dienas, vai arī izmisuma un bezcerības pilnus brīžus. Šī gada martā un aprīlī paiet trīs gadi, kopš aiz pēdējo latviešu vīru muguŗām aizvērās Cēdelghēmas nometnes vārti, paverot ceļu uz brīvību. Bet ne visiem kas šai nometnē bija ienākuši, liktenis bija lēmis aut kājas ceļam. Gandrīz simts Latvijas d[illegible] savā cīņā par tēvzemi atrada mūža atdusas vietas šinī svešās zemes malā. Šodien šīs kapu kopas Ostendes kapsētā kopj Beļģijā dzīvojošo tautiešu gādīgās rokas. Gribas ticēt, ka pienāks diena, kad arī šie mūžībā aizgājušie varoņi dosies savā pēdējā ceļojumā uz dzimteni, lai atdusētos tēvzemes klēpī Brāļu kapos.

Šis balto krustu rindas Ostendes kapsētā liecina, ka Cēdelghēmā pavadītais laiks nebija viegls. Nav mans nolūks tur pavadītos mēnešus atsaukt atmiņā kā kādu bezcerīgā tumsā tītu vaimanu laiku. Cauri šaubām un nezinai par rītdienu tur pavīdēja arī gaišāki mirkļi. Lai arī jutām vienmēr izsalkumu un cauri trūcīgām drānām koda sals, — gars jutās pabarots, skanēja arī dziesmas un smiekli. Visu bijušo cēdelghēmiešu vārdā lai mīļš paldies visiem, kas netaupīja pūles šo gaišo brīžu sagādāšanā. Atmiņā nāk mācītāji Grikmaņa tēvs un P. Romans, sūtnis M. Valtera tēvs ar kundzi, konsuls Rācenis un tā jaunā tautiete, kuras vārdu nezināja daudzi, bet kura tik bezgala daudz palīdzēja.

Pirms trim gadiem mēs dzīvie izgājām pulkā no šīs nemīlīgās zemes, lai saplūstu vienā saimē ar tautiešiem Vācijas nometnēs. Mēs ticējām, ka līdz ar to mūsu grūtākās dienas būs beigušās, jo mēs neapzinājāmies nekādas vainas vai noziegumа pasaules priekšā. Kā katrs godīgs karavīrs, mēs bijām cīnījušies par savas tēvzemes godu un brīvību, pat vēl vairāk, mēs bijām cīnījušies par visas brīvās pasaules lietu, pret cilvēces un kultūras ienaidnieku. Par to visu mūs vēl aizvien tramda kā noziedzniekus, vajā un mētā, skrīnē un izskrīnē.

Kad pirms trim gadiem šķīrāmies Cēdelghēmā, mēs spiedām viens otra roku, un draugs draugam devām solījumu paturēt sakarus arī vēlākās dienās un palīdzēt tiem, kuŗus karš piemeklējis smagāk. Bijušie cēdelghēmieši, kas esat nokļuvuši Anglijā vai ASV Kanadā vai Austrālijā, apstājieties uz mirkli darba un dienu steigā, pavērieties sevī un pajautājiet, vai jūsu sirdīs vēl kvēlo šis draugiem dotais solījums. Cēdelghēmieši, kas esat at[illegible] uši pietiekamu eksistenci svešās malās, mēģiniet iespēju robežās palīdzēt saviem bijušiem biedriem — invalidiem, kuriem šobrīd vēl maz izredžu sekot jūsu pēdās. Atcerieties tos draugus, kas sanatorijās un slimnīcās dziedē Cēdelghēmā iegūtās vainas un slimības. Atcerieties, ka viņi ir kā vientuļi koki šeit svešumā, kuriem viss tas, kas dzīvei dod saturu un siltumu, ir palicis tur — dzimtajā zemē. Atcerēsimies vienmēr un visur, ka invalidu un neveselo liktenis varēja piemeklēt ikvienu no mums veselajiem. Bijušie cīņu draugi cēdelghēmieši, kas esat nokļuvuši tālos ceļos un zemēs, ieklausieties sevī — vai spējat vēl sadzirdēt tos latviešu tautas izmisušos dvēseles čukstus, kas šodien laužas cauri dzelžu aizkaram no baismīgā likteņa piemeklētās tēvzemes. Jūs esat viņas lielā cerība, tāpat kā nesenās uguns dienās. Pār pasauli krājas smagi negaisa padebeši, — drīz var atskanēt pirmie kara pērkoņi, laistīsies zibens mēles. Par to nav jābaidās tiem, kuŗu lieta ir taisna. Mēs ceram atkal stāvēt savā zemē, savā valstī, kā brīnumā raudzīdamies savā Latvijā.

Cēdelghēmieši, mēs nezinām, kā šodien, pēc trim gadiem, izskatās tā vieta, kur dažu brīdi bezcerībā sarūsēja mūsu dienas. Vai paceļas vēl pret Beļģijas dūmainajām debesīm mūsu pašu rokām celtā Brīvības pieminekļa trīs zvaigznes?

Mainās vietas, laiki un ļaudis, bet paliek atmiņas par bijušo un sev, draugiem un tēvzemei dotie solījumi. To atminēsimies!

Sengvardenā, aprīlī.

R. Dzirnis

Latviešu izglābtie žīdu bērni ceļā uz ASV

Pēdējā laikā pret mums vērsusies kāda slepena propaganda, kas grib latviešiem uzvelt atbildību par vācu necilvēcīgo rīcību pret žīdiem vācu okupācijas laikā. Tas rada sarūgtinājumu, it īpaši tajos latviešos, kas, cilvēcības vārdā uzupurēdamies, snieguši palīdzību žīdiem.

Tā, piemēram, tūlīt pēc Latvijas okupācijas vācu iestādes pieprasīja latviešu bērnu namiem izdot visus bērnus ar žīdisku izcelšanos. Latviešu darbinieki, uzņemoties visu risku, kas bija saistīts ar žīdu bērnu slēpšanu un dokumentu bēdzināšanu, aizbildinājās, ka tādu nav. Šos bērnus patiešām arī izdevās izglābt, pat tad, kad pēc bērnu namu evakuācijas uz Vāciju tie nonāca tiešā vācu iestāžu pārziņā un to slēpšana bija vēl grūtāka.

Tagad viņi drīzumā kopā ar latviešu bērniem dosies uz ASV un, varbūt, nekad neuzzinās, kādās briesmās ir bijušas viņu jaunās dzīvības un kas bijuši viņu glābēji. Ir zināmi arī citi gadījumi, kad latvieši ir paglābuši žīdus. Tā kāds žīds, filozofijas doktors, ilgāku laiku slēpās latviešu dzīvokļos gan Rīgā, gan uz laukiem, bet pastāvīgā uzturēšanās slēptuvēs un bailes no vajātājiem noveda šo zinātnieku tādā depresijā, ka viņš izdarīja pašnāvību.

LCK inf. n.

Pirmā latviešu draudze Austrālijā

MŪSU SPECIĀLKORESPONDENTA VĒSTULE NO MELBURNAS

Sv. Trīsvienības baznīcā Melburnā 3. aprīlī amatā ieveda šejienes latviešu ev. lut. draudzes mācītāju Arvīdu Buģi. Ar to nodibināta pirmā latviešu draudze Austrālijā ar latviešu mācītāju. Draudzes dibināšanu atbalstījusi Apvienotā ev. lut. baznīca Austrālijā.

Svinībās bija ieradušies ap 100 latviešu, viņu vidū arī daži, kas Austrālijā dzīvo jau kopš 20 gadiem. Bija ieradušies arī minētās apvienības prezidents V. Stāls, somu draudzes mācītājs T. Kūsiola, igauņu — māc. U. Stokholms, zviedru — māc. T. M. Larsens un austrāliešu draudzes mācītājs P. A. Serers. Ikviens no viņiem izteica novēlējumus jaunajam latviešu mācītājam, turklāt igauņu mācītājs savu novēlējumu sacīja latviski: „Esi uzticīgs līdz nāvei, tad tu mantosi dzīvības vaiņagu." Ar dziesmām svinības kuplināja dziedātāja L. Sapale.

Latviešu draudzes dievkalpojumi notiks ik svētdienas. Draudzes padomē darbosies Melburnas latviešu seniors K. Dikners, kas Austrālijā pavadījis ap 20 gadu un tagad uzņēmies draudzes priekšsēža amatu. Viņa vietnieks ir A. Gross, sekretārs P. Bumbērs, kasieris zvēr. adv. A. Novackis un padomes locekļi E. Dēliņš un T. Dizenbachs.

Melburnā, aprīlī.

Z. B.

Nometņu dzīve

BAMBERGAS latviešus 26. aprīlī paredz pārvietot uz Baireitu. Daudzi jau tagad cenšas atrast mājvietas Valkas un Vircburgas nometnēs. Daži pārceļas uz Vildflekenu, kur radušās lielākas darba iespējas. Līdzšinējais nometnes komendants Ed. Petrītis izceļojis uz ASV, un latviešu komiteju tagad vada dzejnieks Ed. Tūters.

LEMGO, angļu joslā, britu iestādes paziņojušas, ka vācu pastam dots rīkojums pieņemt bez maksas DP vēstules, kas adresētas ārzemēm. Tām jābūt apzīmogotām ar DPACS'a īpašu zīmogu — „DP pasts — samaksāts".

NO RĀVENSBURGAS uz Austrāliju 8. aprīlī aizbrauca 200 baltiešu, to vidū 50 latviešu. Aizbrauca arī LCP loceklis no franču joslas zv. adv. L. Peičs. Lānas transitnometnē pievienosies vēl latvieši no Reutes, Rotveilas, Freiburgas, Reitlingenas un Ebenveileras. Nākošā Austrālijas komisija franču joslā ieradīsies maijā sākumā. Ceļā posās visi latvieši. Paziņots, ka šoreiz ierobežojumu nebūšot.

MEMINGENAS nometnes komiteja darījusi zināmu, ka nometnes iedalītājiem drēbju sadalēs, pieprasot pabalstus un kārtojot emigrācijas lietas, jāuzrāda trimdas dalībnieka karte. Tiem, kam šādas kartes nebūs, komiteja savu atbalstu atraus.

No pamatnometnes līdz ostai

IZCEĻOŠANAS TECHNIKA, TUVUMĀ APLŪKOTA

Pašreiz nepārtraukti turpinās vienīgi emigrācija uz ASV, bet attiecībā uz pārējām zemēm IRO apgabali iepriekš nenoteiktos laika sprīžos piesūta nometnēm pieprasījumus ar speciāliem arodu ur. vecuma noteikumiem. Tie sevišķi izmeklēti Kanadas reflektantiem — vīriešiem jābūt neprecētiem, 180 cm gaŗiem, ne mazāk kā 80 kg svarā un 18—34 g. veciem, pilnīgi veseliem; tādus parasti visa IRO apgabala apjomā var reģistrēt tikai 20 vai 25. Sievietēm prasības daudz labvēlīgākas. Dažas reflektantes reģistrējoties bija „zaudējušas" atmiņu un tikai vēlāk, Kanadā, to atkal atguva, un tad izrādījās, ka viņas ir precējušās un tāpēc tām jāgādā par vīru un bērnu pārvešanu uz Kanadu. Cik zināms, tas viņām laimīgi izdevies. Uz Kanadu var izsaukt radus un draugus, ko transportē IRO uz sava rēķina, un viņu medicīniskā apskate un pārējās formālitātes ir vienkāršotas. Samērā vienkāršas ir Brazīlijas prasības pret emigrantiem. Kaut gan pieprasījumi ir reti (apm. četrreiz gadā) un skaits uz ikvienu IRO apgabalu ierobežots (30—40 personu), tomēr reflektantu ir pietiekami, jo uzņem galvenā kārtā ģimenes bez vecuma ierobežojumiem.

Pieprasījumi uz Austrāliju arī pienāk tikai apm. 4 reizes gadā. Priekšroku bauda vientuļnieki un bezbērnu pāri. Pēdējo reizi ņēma arī ģimenes ar bērniem un citiem piederīgiem. Kā vīriešiem, tā sievietēm maksimālā darba līguma vecuma robeža ir 44 gadi, bet ģimenes piederīgiem, kas brauc līdzi — 50 gadu. Ir iespējams ģimenes izsaukt arī pēc tam, kad emigrants jau kādu laiku nostrādājis Austrālijā. Šo ģimenes piederīgo pārbaude stipri vienkāršota. Vispār, izceļojot uz Kanadu, Austrāliju un Brazīliju, pārbaudes dažādās komisijās un gaidīšana uz transportu ilgst 6 un vairāk mēnešus. Vienīgi piederīgiem, kas izsaukti uz Kanadu, dažreiz izdodas visas formālitātes nokārtot un aizbraukt pat pāris nedēļās. IRO emigrācijas daļa atļāvusi visos gadījumos reģistrācijas anketām pievienot apstiprinātus dokumentu norakstus, bet oriģinālus uzrādīt komisijās personīgi, jo ir gadījies, ka pievienotie oriģināldokumenti emigrācijas centros pazūd un nav nekādas iespējas tiem sadzīt pēdas.

Katram, kas vēlas izceļot uz ASV, pašam jāsameklē tur kāds paziņa, draugs vai labvēlis, kas personīgi sagādā viņam darba, dzīvokļa, sociālās drošības un ceļa izdevumu nodrošinājumus (assurances) no ASV ostas pilsētas līdz jaunajai dzīves vietai. To var darīt tikai privāta persona, vai arī kāda pilnvarota persona sava uzņēmuma uzdevumā. Tā sauktās labdarīgās organizācijas nodrošinājumus dod tikai retos gadījumos, kad kāda privātpersona griezusies pie tām ar pieprasījumu. Ja nu tāda persona ASV ir atrasta, tad tai pie kāda turienes notāra jāizpilda visiem četriem minētajiem nodrošinājumiem vajadzīgie papīri un jānosūta vai nu Church World Service, 214, East 21st Street, New York 10, N. Y., vai arī tieši DP Commission, Washington 25, DC.

Tie, kuŗiem nav nekādu pieturas punktu nodrošinājumu sagādāšanai ASV, var iesniegt lūgumus Church World Service nodaļai, vai arī Lutheran World Federation (pēdējai caur savas draudzes mācītāju), lai šīs organizācijas piešķir kādu „bezvārda" nodrošinājumu, kādu gan nav daudz. Nav nozīmes lūgumus sūtīt dažādām organizācijām uz ASV, kaut arī to nosaukumā figurē DP vārds. Atbildes uz šādiem lūgumiem ir, ka viņu uzdevums nav rūpēties par nodrošinājumu sagādi. Drošākais ceļš emigrācijai uz ASV ir — labs draugs, kas jau atrodas tur, vienalga, vai tas amerikānis vai DP, kas pats tikai priekš pāris nedēļām iebraucis ASV. Sagādāt vajadzīgos nodrošinājumus var katrs, ja tikai grib.

Ja viss izdarīts pareizi, tad pēc 2—3 mēnešiem uz attiecīgās personas vārdu IRO apgabalā, kur dzīvo reflektants, atsūta emigrācijas numuru. Reflektantu tad reģistrē, izdara pirkstu nospiedumus, pievieno vajadzīgo dokumentu norakstus un visus papīrus nosūta uz emigrācijas centru. No turienes papīri nonāk CIC rokās, un ja reflektants vienmēr teicis un rakstījis par savām gaitām patiesību tad viņu pēc 2—3 nedēļām apmeklē CIC ierēdnis un izjautā viņu par agrāko darbu, izpeļņas lielumu uc. Atbildēm jābūt pārdomātām un saskanīgām. Izceļošanas kārtība uz ASV tagad dod reflektantam tās priekšrocības, ka viņam pārbaudes centrā jāpavada tikai viena nedēļa, ceļā uz Brēmeni un Gronā — vēl 6 līdz 12 dienas.

Pēc CIC pārbaudes vēl paiet 2—3 nedēļas, un tad reflektantu aicina uz ASV caurlaides nometni, kur medicīniskā un konsulārā pārbaude ilgst apmēram vienu nedēļu. Tās ir ļoti humānas. Tad ir pāris dienu laika mantu iesaiņošanai un nodošanai turpat caurlaides nometnē transportēšanai uz ASV. Pēc 2—3 dienām atiet transports uz Gronu, kur reflektantam vēlreiz jāstājas tā sauktā selektora priekšā, kurš uzliek pēdējo „fit" atzīmi. Tur izdara arī vieglu medicīnisku pārbaudi. Vispār Gronā pagaidām vai galīgi „izkritušo" skaits nepārsniedz 1 proc. Ar to tad arī visas pārbaudes šinī krastā ir beigušās.

K. Skants

Baltiešu skaits Zviedrijā pieaug

Salīdzinot pašreizējo baltiešu skaitu Zviedrijā ar to, kāds tas bija priekš gada, „Svenska Dagbladet" konstatē, ka tas no 29.100 pieaudzis uz 29.450. Šai skaitā ietilpst no Vācijas iebraukušie baltieši un Zviedrijā dzimušie bērni. Igauņu skaitu vērtē uz 22.000, bet latviešu ir ap 4200, no kuriem 70 proc. nodarbināti un pieteikti darba pārvaldē. Visvairāk latviešu dzīvo Stokholmā — 900. Zviedrijas ārzemnieku komisija, vērtēdama baltiešu skaitu no cita viedokļa, konstatē, ka tas kopš kaŗa beigām pamazinājies par 3000 personām, jo Igaunijas zviedri, kas agrāk piederēja baltiešu grupai, tagad ieguvuši Zviedrijas pavalstniecību. Latviešu kolonija Zviedrijā pašreiz ir trešā pēc lieluma pasaulē aiz Vācijas un Anglijas, bet lietuviešu ir tikai ap 400.

IZCEĻOŠANAS NOTEIKUMI ANGLIJĀ NODARBINĀTAJIEM

LCK griezusies pie IRO galvenās mītnes Bad Kisingenā, lai noskaidrotu, vai DP, kas atrodas darbā Anglijā, iespējams atgriezties Vācijā emigrēšanai uz Austrāliju. Saņemtajā atbildē IRO paskaidro, ka „Westward Ho" akcija ir pastāvīgs nokārtojums un vēlēšanās izceļot uz kādu citu zemi nav pietiekams iemesls, lai atgrieztos no Anglijas Vācijā. Izņēmums ir gadījumi, kad ģimenes apvienojas, lai izceļotu kopīgi. Tas iespējams, ja Austrālijas misija pārējos, Vācijā esošos, ģimenes locekļus jau akceptējusi izceļošanai.

VĒSTULES REDAKCIJAI

A. Bierants, Ingolštatā

VAI TAS BIJA GLUŽI PAREIZI?

Sadalot Vācijas latviešiem Amerikas Baptistu Dienvidu Savienības ziedotās 50 tonnas drēbju un apavu, sadales komisija nometņu pārstāvjiem deva līdzi šādu norādījumu: „Paskaidrojam, ka baptistu ziedotās mantas piešķiramas baptistu ticības tautiešiem, neievērojot viņu attieksmes pret tautas kopības nodevu maksāšanas ziņā. Kas attiecas uz citu konfesiju piederīgajiem, ziedojumu nevar piešķirt tiem, kas principā ir pret kaut kādu nodevu maksājumiem tautas kopības vajadzībām." Nav zināms, no kā šāds norādījums nācis, — no sadales komisijas resp. LCK, kuras uzdevumā komisija darbojas, vai no pašiem ziedotājiem, bet tas daudzos tautiešos radījis izbrīnu.

Ir gluži saprotama lieta, ka ziedotājs var pilnīgi noteikt sava ziedojuma sadales kārtību, taču šāda veida viena, kaut arī savas konfesijas locekļu privilēģēšana, pat ja tie no tautas kopības viedokļa būtu visneapzinīgākie, nav īsti labi saprotama. Ir daudzi un prāvi ziedojumi, kas sūtīti tikai baptistiem, un to sadales veida, kaut arī katrs saņemtu 50 kg, nav radījis nevienā ne mazāko izbrīnu, bet ja ziedots ir latviešiem kā tautas kopībai, tad arī jāsadala būtu vienlīdzīgi visiem latviešiem, kas pilda savas saistības pret šo kopību. Pie tam tā paša ziedojuma pavadrakstā latviešu baptistu pārstāvis K. Purgailis, kuŗa palīdzība tautiešiem Vācijā ir bijusi ļoti ievērojama un nesavtīga, raksta: „Palīdzība iet tur, kur vislielākā vajadzība." Bet vai tā iet tur, kur vislielākā vajadzība, ja sieviete ar mazu bērnu bez apgādnieka lūdz nometnes labklājības fondam dažas markas apavu iegādei savam bērnam, kamēr cita sieviete, kas ir viena pati, no savas konfesijas ziedojuma saņēmusi vairākus pāŗus bērnu apavu, jo tos vienkārši nav bijis kur likt. Ir arī citi līdzīgi gadījumi.

Ar sacīto ne mazākā mērā negribu mazināt ziedotāju nopelnus, un viņiem pienākas sirsnīga pateicība par palīdzību, kas, droši vien, daudziem nāca īstā laikā. Bet, rīkojoties pēc mācītāja K. Purgaiļa paustā principa, tautas kopības sajūta varbūt tomēr būtu stiprināta vairāk.

LATVIJA, 1949. g. 21. apr.

...ometnes ...stai

TUKŠA MUCA TĀLU SKAN

AUSTRĀLIJA UN AUSTRĀLIEŠI SVEŠINIEKA SKATĪJUMĀ

„Latvijas" speciālkorespondenta vēstule no Bethurnstas

Mūsu angļu valodas skolotājs mil, ka viņam katru dienu uzraksta 5 vai 10 jautājumus. Ukrainis Solovjevs reiz pavaicāja: „Cik Austrālijā ir komūnistu?" Skolotājs uzzīmēja uz tāfeles Austrāliju un vidū mazu punktiņu. Viņš teica: „Lūk, tik daudz kā šis punktiņš, pie mums ir komūnistu, bet viņi uzvedas ārkārtīgi skaļi, it kā būtu miljoniem."

Tukša muca vienmēr tālu skan, un Austrālijas komūnistu partijas ģenerālsekretārs Šarkejs kliedz, cik spēj. No šiem kliedzieniem pasaulē jau šur tur ir atbalsis. Arī Eiropā.

*

Bethurstas pilsētiņā ir ap 15.000 iedzīvotāju un daudz veikalu. Viens no turienes lielākajiem veikaliem, kur var pirkt apavus, apģērbus utt., pieder Mārtiņam Lapiņam. Viņš te atbraucis jau sen, un vecais vīrs ar liko deguntiņu runā vairākas valodas, arī vācu un krievu, tikai ne latviski, kaut pats stāsta, ka Rīgā reiz esot bijis.

Ja izceļotāju dokumenti Vācijā arī turpmāk pa reizei pazudīs, tāpat kā tas jau dažkārt noticis, tad tādu Mārtiņu Lapiņu, kas nerunā latviski, pasaulē drīz būs diezgan daudz.

*

„Un visus šos eksāmenus jūs absolvējāt?" prasīja austrāliešu skolotājs kādam latviešu jaunietim, kad tas rādīja savu Vācijā iegūto ģimnazijas beigšanas apliecību. Austrālijā daudzus tos priekšmetus, kas ir mūsu tautskolas programmā, māca tikai vidusskolā, bet to, ko mūsu bērni paveic vidusskolā, studē augstskolā.

Latviešu jaunešiem austrāliešu skolās vienīgās grūtības ir tikai svešā valoda. Vēl kaut kas īpatnējs: skolēniem nav mājas darbu, bet visa mācīšanās notiek klasē.

*

Ne visi cilvēki runā to, ko domā, un ne visi domā tā, kā runā. Kā ir ar austrāliešiem? Viņiem, man liekas — kas uz sirds, tas uz mēles.

Tāpēc jau tik bieži dzirdami ļoti valsirdīgi jautājumi, piemēram: „Vai Latvija ir Krievijas province?", „Kāpēc jūs braucat projām no savas zemes?", „Vai pie jums nekad nav vasaras, bet ir tikai sniegs un ledus?" utt., utt.

*

„Tagad derētu viens mazinš!" Tā reizēm saka, ja iegribas stiprāka padzēriena. Kad austrālietis iedzer dzīnu vai viskiju, viņi par šo nodarbību saka: „Eyelashes curled."

Jā, austrālieši „iesprogo skropstas".

*

Rūpes par ēšanu Austrālijā vairs nav pirmajā vietā. Te nekā netrūkst, un austrāliešu apetīts patiešām dūšīgs. Sidnejā, piemēram, kur mīt 1.484.000 iedzīvotāju, tie katru dienu notiesā pasakainus kvantumus: 100.000 dučus olu, 460 tonnu maizes, 450 t gaļas, 99 t biskvītu, kūku uc. cepumu, 9 t kafijas un kakao utt.

Šī statistika gan ir pavisam jauna, bet tomēr vairs nav pareiza, jo Sidnejā un tās apkārtnē katru dienu pieaug bijušo DP skaits. Viņiem ēšanā jāleģist tas, kas Vācijā nokavēts.

*

Daži latvieši kādam austrālietim reiz prasīja, kas ir viņu populārākie sakāmvārdi. Viens no tiem bija: „Time is money".

Arī te laiks ir nauda, kaut dažkārt tas neizpaužas tik krasi, kā to stāsta par dolaru Ameriku.

Arnolds Šmits

AUSTRĀLIJAI NĀKAMGAD BŪS 8 MILJ. IEDZĪVOTĀJU

Ieceļotāju skaits Austrālijā šogad sasniegs jaunu rekordu, un paredzams, ka vēl pirms nākamā gada beigām iedzīvotāju kopskaits būs pārsniedzis 8 milj. robežu, oficiāli ziņojis imigrācijas ministrs Kalvels. Šogad paredzama 88 000 jaunu austrāliešu ierašanās. Ja 1950. g. Austrālijas iedzīvotāju skaits sasniegs 8 milj. robežu, tad iedzīvotāju skaita pavairošanai no 7 uz 8 milj. būs bijuši vajadzīgi 11 gadi. 9 milj. robežu paredzēts sasniegt nākamajos 8 gados. Jau tagad ievērojami pavairots kuģu skaits, kas ieved ieceļotājus no Angļijas, un arī IRO palielinājusi savu kuģu skaitu DP pārvešanai. Februārī un martā vien uz Austrāliju devušies 11 000 DP vairāk nekā visā 1948. gadā.

Statistika par ieceļotāju kustību no 1947. g. marta līdz 1948. g. decembrim rāda, ka no 22.712 ieceļotājiem, kas ieradušies no Angļijas, tikai 355 devušies atpakaļ. Par iemesliem Austrālijas atstāšanai 49 minējuši pašu vai māju problēmu Angļijā, 37 bijuši neapmierināti ar dzīvokļu iespējām Austrālijā. 29 jutuši pārliecīgas ilgas pēc mājām, 16 bijuši neapmierināti ar darbu, kas tiem piedāvāts, 9 pateikuši, ka vēlāk atkal atgriezīsies Austrālijā, 9 raizējušies par to, ka vēlas ceļot, bet 58 nav minējuši citus iemeslus, izņemot to, ka viņi „vēlas braukt mājās".

Melno piramidu valstībā

VĒSTULE „LATVIJAI" NO BEĻĢIJAS

Aizbraukt ciemos pie mūsu oglračiem te Beļģijā ir vienkārša lieta: nelielajā beļģu zemē attālumi nav lieli, satiksme apskaužami laba. Bet ja grib tikt pašā zemes serdē un ieskatīties, kā mūsu melnie vīri graužas cauri pazemes ogļu slāņiem, tad lieta kļūst sarežģīta. Man vajadzēja daudz neatlaidības un maniem beļģu draugiem daudz attapības, lai beidzot panāktu, ka kādas ogļraktuves īpašnieks aicina apciemot raktuves un uzdod galvenajam inženierim izvadīt mani pa lielo tumsas valsti.

Visa ogļu rajona seju nosaka lielās melnās piramidas. Tas ir klinšakmens, izdedži un pārējais, kas paliek no oglēm nekur neizmantojamos atkritumos. Kaudzes izslējušās grandiozā augstumā ar sliežu nobeiguma un vagonešu automatiskās iztukšošanas ierīces siluetu pašā smailē. Šīs piramidas ir tik lielas, ka ne cilvēks zina, ko ar tām iesākt, ne pat nezāle neiekāro tur uzdīgt pieticīgai veģetēšanai. Kā godinājums nāvei paceļas šie melnie krāvumi: tie dominē visā ainavā, tie smagst pār namiem un cilvēkiem.

Pāris dienas, ko pavadīju pirmajā ogļraktuvju pilsētiņā, dzīvoju kāda beļģu drauga namā. Arī viņa tēvs ir ierēdnis ogļraktuvju pārvaldē. Beļģi pat vislielākajās pilsētās dzīvo savrupnamiņos, kas uzbūvēti uz maza zemes gabaliņa, — pēc vajadzības divi, trīs, četri un pat vairāk stāvu. Jau ieejot tādā viesmīlīgā savrupnamā, sadūros ar ogļinieku dzīves skarbo īstenību: strādnieki plēsa no sienām pilnīgi jaunas tapētes. Kāpēc? Tāpēc, ka nama sienas stipri ieplaisājušas un nu bija „jāsašuj" kopā. Tā ir parasta parādība ogļraktuvju rajonā, ka dziļi pazemē notiekoši iegruvumi sakustina arī zemes virskārtu un nami vairāk vai mazāk ieplaisā. Remonti tad notiek uz raktuvju rēķina. Tām jāsamaksā arī jaunās tapētes... Nekas cilvēku dzīvībām bīstams pašreizējās paaudzes atmiņā nav noticis, bet ārpus pilsētiņas man rādīja milzīgus iegruvumus. Tie jau apauguši, pārpilni tramīgu meža trušu.

Sarunās ar iedzīvotājiem konstatēju, ka „latviešu problēmas" te nav. Neviens man nevarēja paskaidrot, kādas īsti tautības ir tie tūkstoši melno vīru, kas dzīvo barakās un strādnieku ģimeņu bloku nometnēs. Tur vajagot būt itaļiem, laikam ir poļi un ir arī daudz citu. Tie ir visi tie, par „kuriem nav nekā ko teikt"

Raktuvju virsinženieris, kas mani un manus divus beļģu draugus laipni uzņēmās pavadīt pa pazemi, izrādījās ļoti sirsnīgs, runīgs un ātri gurstošs vīrs — tātad ar visām tām īpašībām, kas ir vajadzīgas pazemes gīdam. Pazemē, 800 m dziļumā, trijās stundās izgājām plašu loku, kura lielākā daļa bija jāveic vismaz pietupstoties, tā ka gurni un ceļgali streikoja veselu nedēļu. Cauri garai sliežu ejai, gar divkāršām un pat trijkāršām stutkoku rindām noblokētām sienām, nokļuvām pašā darba sirdī — ogļu urbēju trokšņainajā rosībā. Te, nebeidzami spraukdamies ogļu slānī, tarkšķēja urbāmuri (marteau-pique, ko latvieši sauc par „martapiku"). Gaŗa metalla locekļu sile, iekārta smagu važu kustīgajos ietvaros, milzīgu troksni celdama, ar inerci dzen ogļu gabalus uz priekšu. Tās galā stāv vīrs, nokvēpis kā vismelnākais skursteņslauķis un piekvēpis arī iekšā, ko liecina smagā, sēcošā elpa. Viņš diriģē ogļu plūdus tā sauktajā skurstenī — nolēzenā ejā, kas tās pēc vairākiem desmit metriem birdina vagonetēs. Mēs arī dabūjam izmēģināt roku pie „martapikas". Viss ķermenis dreb līdzi elektrības grieztā urbja viļņojumam. Smagums šim daiktam arī paprāvs.

„Te nav frizētava!" pasmaida ukrainis, kas mums paļauj savu „piku".

Nē, te nav frizētava. Ar lielu kliegšanu beidzot izdodas darbu apturēt, lai varētu drusku parunāt šai elles troksnī, kas citādi paņem vārdu jau pašā mutē un kaimiņš spokainajā krēslā redz tikai tukšu mutes kustēšanu. Inženieris stāsta. Te vairs balstiem stutmalku nelieto. Viss te ir metallā. Tā ērtāk, lētāk un drošāk. Kad te visu ogļu slāni izkasīs ārā, visu šo stutu režģi izņems, un pēc brīža dobums sabruks. Tas notiekot ar milzīgu troksni. Stutmalku, ko lieto raktuvēs, ved no ziemeļiem. Piemēram no Somijas. — Un no Latvijas? — Ļoti varot būt, ka arī no Latvijas.

Cilvēki, kas te strādā, visi ir ārzemnieki. Es noeju gar visu ierindu apturētās metalla siles malā. Melnajā sienā urbumu aizsākumi, pie katra viens vīrs. Melns. Itaļi, ukraiņi, poļi. Pie katra nākošā es zīlēju — būs latvietis. Nē, latvieša šai ailē nav.

Nedrudz vārdos noskaidrojas strādātāju „ogļu pasaules uzskats". Prieka no šī darba nav nevienam. Vabūt savs prieks ir inženierim, jo viņš pārredz visu darbu, un pašam nav diendienā jāstrādā apnikstošais un smagais darbs. Šī darba jēga ir —izpeļņa, dzīves nodrošinājums sev un savējiem. Un te uzreiz pasaule dalās divās daļās: vienā cilvēki ar mājām un drošību nākotnē, otrā — modernās pasaules bezpajumtnieki. Pirmie — galvenā kārtā itaļi — nāk šurp uz vienu, lielākais diviem gadiem, nopelna, sīksti dzīvojot, 50.000—100.000 franku un atgriežas dzimtenē. Par šo naudu var iegādāties ievērojamu īpašumu — zemes gabalu, prāvu vairākdzīvokļu namu utt. Dzīve zem Italijas saulainajām debesīm ir nodrošināta. Otrie dzīvo zem neziņas sloga. Un tikai retais atrodas, kas, spītējot visam, prot cirst nākotnes ceļu. To parāda ieskats mūsu pašu tautiešu dzīvē.

Lifts mūs atkal pāris minūtēs uzjoņo augšā no dziļās pazemes. Mūs aizved uz dušu kabīnēm, kur varam atkal pārvērsties par „baltajiem" un iekāpt savās drēbēs. „Melnā" dzīve kā pasakā atkāpjas, un tikai nenomazgājamais melnais aplis ap skropstām pārvērš skatu par dziļdomīgu, sapņainu un deguns un rīkle vēl ilgi prasās pēc atbrīvošanas no dziļi iesērējušiem akmeņogļu putekļiem.

Inženieŗa aicināti, pēc brīža sēžam pie aperitīva „kakla izskalošanai" omulīgajā kantīnē, kopā ar pāris tautiešiem, kas dzīvo tuvējās vieninieku barakās. Jauki zēni, sveši un tomēr savējie. Viņi aiz pieklājības nomoka savas smadzenes, meklējot kādas jēdzīgas atbildes jautājumiem, kas jau diendienā apnikuši ar savu skarbo tiešuma un īstenības neatvairāmību.

Visiem vārdiem pāri tomēr varam vienoties, ka ne darbs, ne dzīve te nav patīkama. Darbs smaguma dēļ, dzīve bezpersoniskuma dēļ. Un ja to var paciest, tad tikai, ja atrod jēdzīgu nākotnes plāna skicējumu, kaut vai trimdas turpinājumam. Ja tā nav, tad kā no kalna lejā ripo pretestības spēja, izturība, gaišā ticība dzīvei, jā — pat vienkāršu pašuzturēšanās dziņu saēd bezjēdzības ļaunā rūsa.

N. Neikšanietis

Bīstami bacili Bulgārijas komūnistu galmā

ĢENERĀLIS TERPEŠEVS IEPĒRKAS TRĪS BALTUS CIMDUS, BET MINISTRU PREZIDENTS DIMITROVS KATRU NAKTI PĀRGUĻ CITĀ VIETĀ

Maskavas paraugzemi Bulgāriju saindējis Tito bacilis. Tieši tai brīdī, kad Kremlis to bija izraudzījis par izejas bazi uzbrukumam Dienvidslavijai, sākušās tīrīšanas, kas vismaz uz laiku aizkavēs Padomju Savienības plānus. Prominentākā persona, kas līdz šim kritusi par upuri iekšlietu ministram Jugovam, ir ministru prezidenta vietnieks un komūnistu partijas politbiroja loceklis Traičo Kostovs. Vēl priekš dažām nedēļām viņu uzskatīja par drošāko Dimitrova pēcnieku, sevišķi tāpēc, ka kādreizējais kominternes loceklis slimo ar vēzi. No visiem bulgāru komūnistu vadoņiem Kostovs ir vienīgais, kas kaŗa laikā neslēpās aiz Kremļa mūŗiem, bet visu laiku piedalījās partizānu kustībā Bulgārijā. Franču laikraksta „Le Monde" speciālkorespondents Žans Servaks, kas šobrīd uzturas Sofijā, sakās zinām, ka Kostovs visās lietās nebija vienis prātis ar Maskavas ortodokso komūnismu un pa daļai akceptējis Tito nacionālismu.

Kopš sarkanarmijas iesoļošanas 1944. g. Bulgārijas komūnistus pamazām, bet konsekventi nomainīja ar ielikteņiem no Maskavas. Bulgāri ar rūgtumu viņus sauc par „biedriem no augšas". Lai gan arī tie lielāko tiesu ir bulgāri, viņi tomēr pavadījuši ilgus gadus Padomju Savienībā, ieguvuši padomju pavalstniecību un visu laiku Maskavā „konservēti" zināmai vajadzībai. Ar šiem uzticamajiem Kremlis paredzēja apspiest vai likvidēt vietējās nacionālās tendences. Pēc Kostova arestēšanas Sofijā tagad valda vienīgi ieceļotāji no Padomju Savienības.

Stratēģiski nozīmīgā zeme visu laiku bija Padomju Savienības iekāres objekts. Kopš tā laika bulgāru komūnisti nepārtraukti atradās aukstajā kaŗā ar valdību. Ja kādam „nelaimējās", tas atrada drošu patvērumu Padomju Savienībā. Līdz ar maršalu Tolbuchinu 1944. g. Bulgārijā ieradās arī Maskavā pārskolotais personāls — Georgijs Dimitrovs, tagadējais ārlietu ministrs Kolarovs, iekšlietu ministrs Jugovs, bulgāru „Pasionarija" Zola Dragoičeva, kultūras un propagandas ministrs Červenkovs un kaŗa ministrs Damjanovs.

Importētie varasvīri ieņēma visas svarīgākās vietas valdībā un pārvaldē. Maskava viņiem tomēr pilnīgi neuzticējās — Bulgārijā palika arī krietni daudz krievu, kam uzdeva klusu kontroli. Šiem palicējiem piešķīra Bulgārijas pavalstniecību un tos diskrēti iesēdināja armijas vadībā, tautas milicijā un slepenajā policijā. Svarīgākais uzdevums sākumā bija iekšlietu ministram Jugovam. Veco policiju viņš aizstāja ar partizāniem un kriminālistiem un teica tiem: „Līdz šim jūs bijāt zvēri, uz ko šāva. Tagad ejiet un šaujiet savus vakarējos medniekus." Un Bulgārijā šāva... Ar lielu pamatīgumu agrākais fabrikas strādnieks Jugovs vispirms likvidēja „fašistus", tad agrāriešus un vispēdīgi sociālistus, kas sākumā piederēja valdības koalīcijai. Tagad izstumj „nederīgos" arī no pašu komūnistu rindām.

Kultūras un propagandas ministrs Vaļko Červenkovs, kas jau kopš 1923. g. ir padomju pavalstnieks un apprecējis Dimitrova meitu, rūpējās, lai Bulgārijā būtu „kristaltīra marksistiskā kultūra". Būdams arī kultūras kameras prezidents, viņš deklarēja, ka Bulgārija pieder slavu tautām, kas par savām garīgajām vērtībām var pateikties vienīgi lielajai Krievijai. Červenkova nacionālpaidagoģija balstās uz tezi: „Tēvzemes mīlestība jāpakļauj mīlestībai uz Padomju Savienību."

Arī armijā galvenās vietas ieņēma Maskavā skolotie un pāraudzinātie militāristi. Mazāk atbildīgajos posteņos ielika partizānus, kas vienā dienā no vienkāršiem kareivjiem bija kļuvuši par pulkvežiem un ģenerāļiem. Par vienu no viņiem — ģenerāli Terpeševu — Sofijā stāsta zīmīgu anekdotu: jaunizceptais ģenerālis iegājis konfekciju veikalā un vēlējies pirkt baltus cimdus. Par lielu pārsteigumu pārdevējai, biedrs ģenerālis pieprasījis arī trešo, ko turēt saujā pieņemšanās un parādēs. Par kaŗa ministru Maskava nozīmēja ilggadīgo padomju virsnieku un „Frunzes" akadēmijas lektoru Georgiju Damjanovu, kas rīkojās tāpat kā viņa kollēgas citās ministrijās.

Lai cik dīvaini tas izklausītos, Tito bacili tomēr iedarbojušies arī uz tādiem veciem boļševikiem kā partijas ideologu Todoru Pavlovu, ārlietu ministru Koļarovu un vairākkārt uz nāvi notiesāto, tagadējo pasta ministri Zolu Dragoičevu. Tomēr Maskavā visas šīs personas skaitās tikai otra garnitūra. Kostova gadījums nozīmē, ka bīstami vēji sākuši pūst arī Dimitrova vistuvākajā apkārtnē. Viņu pašu šinīs dienās izsauca uz Maskavu. Neuzticība pret saviem vistuvākajiem līdzstrādniekiem liekot Dimitrovam katru nakti pārgulēt citā vietā, stāsta informētas aprindas Sofijā.

Jachtas „Hedwig WE 340" bojā eja

VĒL VIENAS IZCEĻOTĀJU ĢIMENES TRAĢĒDIJA

„Meklēju pieredzējušu stūrmani braucienam ar buŗu jachtu uz Braziliju." — Šāds sludinājums parādījās Bremenes laikrakstos 1948. g. jūl.

Dažas nedēļas vēlāk Juistas saliņas policija atrada krastā izskalotu jaunas sievietes līķi. Neviens nevarēja to identificēt. Vēl divas dienas vēlāk turpat izskaloja maza bērna līķi. Arī to nevarēja identificēt.

Neviens toreiz neiedomājās saistīt sludinājumu ar traģēdiju uz jūŗas, kuras mēmie liecinieki bija izskaloti Juistas krastā. Tikai tagad — septiņus mēnešus vēlāk, policijā pieteicies vienīgais cilvēks, kas palicis dzīvs pēc jachtas „Hedwig WE 340" avarijas. Tas ir kāds Brēmenes stūrmanis, kas pēc kaŗa beigām strādājis par ierēdni bankā. Viņš izlasījis minēto sludinājumu un atbildējis uz to. Drīz pēc tam viņu apmeklējis Diseldorfas bērnu ārsts Dr. Gīzs un pastāstījis par savu plānu, ko lolojis jau kopš 1946. g. — ar jachtu aizbraukt no sapostītās Vācijas uz Braziliju. Viņš teicis, ka gribot sagādāt saviem bērniem labāku nākotni un paglābties no nākošā kaŗa briesmām. Par spīti draugu mēģinājumiem viņu atrunāt, viņš jau bija pārdevis namu, auto un visus citus īpašumus un iegādājies jachtu „Hedwig WE 340".

Stūrmanis pārliecinājies par to, ka 9,20 m gaŗā jachta ar 54 kvadrātmetru buŗām tiešām ir spējīga šķērsot okeanu, apgādājis navigācijas instrumentus un kopā ar Diseldorfas ārstu sapircis proviantu simts dienām. Uz jachtas novietotas tvertnes ar 500 litriem dzeramā ūdens. 1948. g. 3. augustā abi vīrieši, Dr. Gīza sieva un divi bērni — viens 7, otrs 5 g. v. — devušies jūŗā. Viņi laimīgi tikuši gaŗām krastu sardzei un, par spīti neizdevīgam pretvējam, turpinājuši ceļu gar Vācijas piekrastes salām Ziemeļjūŗā.

Laiks arvien pasliktinājies. Vēl trešā dienā, kad vējš jau pārvērties orkānā, viņi atradušies turpat Vācijas piekrastes ūdeņos. Bēgļu ģimene tomēr atteikusies klausīt stūrmaņa padomam meklēt patvērumu ostā, jo baidījušies no soda par nelegālo izbraukšanu.

Tad jachtā radusies sūce. Arī pēc tam, kad ūdens laivas iekšienē sniedzies jau līdz ceļgaliem, Dr. Gīzs un viņa kundze atteikušies apjozt glābšanas jostas un apgalvojuši, ka viņi kopā ar bērniem ūdeni izsmels, kamēr stūrmanis vadīs jachtu.

Bet ūdens turpinājis ieplūst jachtā arvien straujāk un straujāk. Stūrmanis sagatavojis pats sev glābšanas vajadzībām 25 litru lielu ūdens tvertni. Dr. Gīza ģimene atteikusies jachtu atstāt, jo Vācijā tik un tā nekādu cerību viņiem neesot.

Pēc divu stundu veltīgas cīņas ar ūdens masām Dr. Gīzs esot uznācis klājā pie stūrmaņa, sniedzis viņam roku un teicis: „Paldies jums par visu, ko esat mūsu labā darījis. Ja jums izdotos izglābties, tad lūdzu paziņojiet mūsu likteni maniem piederīgiem Diseldorfā."

Stūrmanis lūkojis viņu vēlreiz pierunāt glābties, bet ārsts rezignēti atmetis ar roku, vēlreiz nokāpis kajītē, un mirkli vēlāk jachta sākusi grimt. Stūrmanis vēl paspējis pats sevi ar virvēm piesiet pie iztukšotās ūdens tvertnes, un nākošais vilnis pārskalojis viņu pār malu. 25 metrus no viņa jachta saslējusies ar pakaļgalu gaisā un tad nogrimusi.

Pēc vairāku stundu cīņas ar viļņiem stūrmani izglābis kāds somu tvaikonis. Viņš nokļuvis atpakaļ Vācijā un rakstījis Dr. Gīza piederīgiem uz Diseldorfu, bet vēstule atnākusi atpakaļ ar uzrakstu: „Adresāts nav atrodams." — Tikai tagad, vairāk nekā pusgadu vēlāk, stūrmanis izstāstījis savu baigo piedzīvojumu arī policijai, tādējādi atklājot vēl viena vieglprātīga izceļotāja dēkas traģisko nobeigumu.

TURĪNĀ NEPĒRK TRUSUS

Turīnas radio brīdināja iedzīvotājus no 11 kādā bakteriloģiskā laboratorijā nozagtiem trusīšiem, kas, droši vien, parādīšoties melnajā tirgū. Trusīšiem pirms dažām dienām iepotēta kāda ļoti bīstama un lipīga tropu slimība. Lielajā Italijas rūpniecības pilsētā sestdien skārņos un tirgū nav izdevies pārdot nevienu dzīvu nedz dīrātu trusi — visi baidījušies no bīstamajām sekām.

Somija un Italija izlieto pusi pasaules reibekļu

Novērojumi rāda, ka pasaulē ārkārtīgi pieaudzis narkotisko vielu patēriņš. Starptautiskā komisija cīņai pret opija lietošanu, ārkārtīgi asā formā šo apstākli kritizējot, vēršas bez kādiem aplinkiem tieši pret tām valstīm, kas kāpinājušas reibinātāju patēriņu savām medicīniskajām un tātad legālajām vajadzībām. Izrādās, ka narkotisko vielu nelegālais patēriņš aug proporcionāli to piedāvājumam legālajā starptautiskajā tirgū. Jau 1931. gadā šī komisija attiecīgajām valstīm norādīja, ka narkotiskās vielas iespējams aizstāt ar ievērojami nekaitīgākiem līdzekļiem, kas dod pat iespēju pilnīgi iztikt bez reibinātājām indēm. Atsaukdamās uz šo ierosinājumu, dažas valstis tiešām aizliedza narkotiskās vielas, tā radīdamas precedentu, ka var pilnīgi iztikt, piemēram, bez heroīna. Un tomēr kaŗa vētrās smagi cietusī Somija 1946. g. izlietojusi veselus 25 kilogramus šīs indes uz ik 1 miljonu iedzīvotāju. Somijas valdība to pamatoja ar ārkārtīgi pasliktinājušos tautas veselības stāvokli pēckaŗa gados. Heroīna patēriņa ziņā Italija ieņēma otru vietu aiz Somijas, un 1947. g. abas valstis bija izlietojušas pusi no visā pasaulē ražotā heroīna. Pat klasiskā sporta, veselības un higiēnas zeme Zviedrija, neraugoties uz savu augsto dzīves standartu gan priekš, gan pēc kaŗa, kopš 1936. g. šīs indes patēriņu gandrīz dubultojusi. Dīvainā kārtā tās kaimiņvalstīm Norvēģijai un Dānijai tai pašā laikā bijis iespējams heroīna lietošanu gandrīz pilnīgi pārtraukt.

ŽURKA APDRAUD LIDMAŠĪNU

Šinīs dienās Parīzes Orlī lidlaukā ieradās neparasts „pasažieris" kāda žurka bija atlidojusi kā „zaķis" pāri visai Āzijai un Eiropai uz Franciju. Tā bija ielavījusies lidmašīnā Indoķīnā. Pilots žurkas „klātieni" konstatējis jau Karači lidlaukā Indijā, bet tur bijis par maz laika, lai dzīvnieku padzītu. Lidojot tālāk, pilots visu laiku pārdzīvojis nāves briesmas, jo žurka varēja pārgrauzt kādu svarīgu vadu, tādā kārtā radot lidmašīnas katastrofu. Lai tas nenotiktu, viņš nepārtraukti „pacienājis" žurku ar labākiem kumosiem no savas pārtikas devas.

Kungs spāņu platmalē

PIEZĪMES PAR KĀRLI PADEGU

Kur etradīsimies nākamā gada 19. aprīlī, kad būs pagājuši desmit gadu, kopš grafiķis Kārlis Padegs aizgājis aizsaulē, — to neviens nezinām. Tālās zemēs izklīduši, varbūt nevarēsim vairs kopīgi pieminēt šo apdāvināto mākslinieku, kas jau dzimtenē savā dzīves laikā pret paša gribu tika ierindots it kā garīgo emigrantu pulkā. Tagad, kad trimda ir mūsu kopīgs liktenis un iegūta arī laika atstarpe, viņš kļuvis mums it kā saprotamāks — gan kā īpatns mākslinieks, gan savdabīgs cilvēks.

Kārlis Padegs dzimis 1911. g. 11. oktobrī un 1934. g. beidza Latvijas mākslas akadēmiju. Sabiedrība parasti vērtēja Padegu pēc viņa ārienes, bieži nemaz nepazīstot viņa darbus. Taču pārspīlētās dendija manieres, uzkrītošais tērps ar melno spāņu platmali bija tikai čaula, trausla rakstura pašaizsardzības instinkta radīta maska, aiz kuras slēpās romantiķis, aistēts un dziļdomīgs vērotājs. Bet šī mākslinieka personību uzmest dažiem vilcieniem būtu grūti pat viņa draugiem. Un to bija pavisam maz. Dīvainie kompleksu režģi lika Padegam pastāvīgi turēt sev priekšā ekstrāvagances bruņas, un daudzi, kas viņu pazina — pat kollēgas — uzskatīja to par tukšu ākstu, nespēdami piekļūt viņa personībai un saprast to. Viņa īstā būtība vispatiesāk atspoguļojās darbos, kur aiz pirmā brīdī šķietamās manieres atklājās dziļi cilvēcīga pieeja iecerētajai temai. Psicholoģiskā puante šo temu izpildījumā, un smalka, bet reizēm arī griezīga uztvere ir galvenie elementi viņa mākslā, kas Padegu jau kopš akadēmijas gaitu sākuma atdalīja savrup no biedru pulka, un tā ar laiku izveidojās plaisa, kuras vienā pusē tik savdabīgais Padegs palika gluži viens.

Kāda bija viņa īstā seja, kas viņu patiesi pazina? To varbūt vislabāk zinātu pasacīt tas panīkušais saulesbrālis, kas Padega bēru dienā uz viņa krāšņiem ziediem rotātā kapa nolika mazu vijolīšu pušķi. Sevi un apkārtni pētīdams, bieži nesaudzīgi plosīdams un dzīves jēgu meklēdams, Kārlis Padegs bija nokāpis līdz tās pašiem apakšējiem pakāpieniem un tur varbūt sastapis kādu, kam uzdrīkstējās parādīties bez pozas un maskas, nebīstoties no sarkasma sāpīgā ievainojuma.

Kārļa Padega darbi liecina par krāšņu un daudzpusīgu fantaziju. Vēl tikai 17 gadus vecs būdams, viņš radīja „Kaŗa grafiku" ciklu, kam līdzīga apdares un ieceres ziņā mums nav. Viņa ilustrācijas īpaši iemīlētā Hamsuna darbiem — Panam, Benoni, Viktorijai, Augustam pasaules apbraucējam — ir veiktas ar dziļu psicholoģisku erudiciju. Tāpat viņš daudzās variācijās apstrādājis Doriana Greja, Pēra Ginta, Solveigas un Anitas motīvus. Viņa smalkā, līdz noblesei izdrāztā spalva devusi veselu sēriju darbu par temām no jūrnieku un dzīves pabērnu vides, kurā sastopas saulesbrāļi, ubagi, ielasmeitas un dzērāji, bet tikpat veiksmīgi viņš zīmējis un gleznojis zemniekus un fabriku strādniekus, pilsoniskas dāmas portretu un svētā Franciska vaibstus, dabas ainavas un pilsētu žanrus. Viņa tušas spalva bija smalka, viņa ota trauksmaina un krāsas spalgas un vizuļojošas. Padega talantu, varbūt, neesam paguvuši novērtēt tādēļ, ka brīvu un viņa spējām atbilstošu vērtējumu kādreiz kavējuši šabiedriski aizspriedumi, bet tagad to kavē uzskatāmu viņa mākslas paraugu trūkums.

Padegs mira 1940. g. 19. aprīlī, tikko 29 gadus vecs, paguvis savā īsajā mūžā sarīkot dažas daudz pārrunātas izstādes, arī zem liepām pie Vērmanes parka un Rīgas jūrmalā. Viņš piedalījies arī Kultūras fonda un valsts rīkotās izstādēs ārzemēs.

Erna Geistaute

Jāzepa Vītola piemiņas svinības Lībekā

24. aprīlī paiet gads no Jāzepa Vītola nāves dienas. Šai gadījumā 24. aprīlī plkst. 11 pie komponista kapa pulcēsies Piemiņas fonda valdes locekļi, latviešu mākslinieki, Lībekas latviešu nometņu un organizāciju pārstāvji, lai iesvētītu pieminekli, kas darināts gaiša granīta krusta veidā ar uzrakstiem latviešu un vācu valodā.

23. un 24. aprīļa vakarā Lībekas nometnēs notiks Jāzepa Vītola piemiņas koncerti ar Tēvzemes balvas laureāta Ādolfa Kaktiņa, Annijas Vītolas un pianistes Irēnes Heses piedalīšanos.

Londonā rīkojamiem dziesmu svētkiem, kas notiks no 17. līdz 19. jūnijam, paredz ap 2000 apmeklētāju. Tas būs pirmais šāda veida sarīkojums trimdā ārpus Vācijas.

Pēteris Aigars

Romantika

Sirdij vienai allaž auksti.
Tu kā maiga blāzma plauksti,

Romantikas senais malds.
Rūgtais dzēriens vēršas salds.

Nedzeļ ērkšķi, nesāp vainas,
Veļas tāles pasakainas,

Skaļums klusē, klusums dzied —
Romantikas roze zied.

Zied un pāri mūža bēdām
Aiznes sirdi smaržu vēdām.

Chronika

Andrē Žida Pastorālā simfonija Veronikas Strēlertes tulkojumā iznākusi Stokholmā Parnasa apgādā. Grāmata iespiesta uz laba papīra un aptver 128 lappuses.

„Laikmeta domas un dokumenti" — žurnāls ideju politikai, kas līdz šim Artūra Krodera vadībā Stokholmā iznāca rotātora technikā, tagad pārgājis uz iespiedumu. Iznākusi 11. burtnīca, papildināta ar ilustrācijām.

Kanadas laikraksta „Brīvais Latvietis" redaktors Aleksandrs Kundrāts ar ģimeni izbraucis uz ASV. Viņa vietā laikrakstu līdz turpmākam paraksta K. Dobelis.

Francijas drāmu rakstnieki un komponisti savu organizāciju vārdā protestējuši pret televīzijas tālāku izplatīšanu, kas veicinot „mechaniskās mākslas" attīstību. Tai pašā laikā franču laikraksti ziņo par jaunām patentēm, kas sola ievērojamus jauninājumus televīzijā.

Ne tikai šveicieši, arī norvēģi šai vasarā nolēmuši sūtīt ekspedīciju Himalaja pētīšanai. Viņu uzdevums — sasniegt Nanga Parbata 8000 metru augsto virsotni, kas vēl nevienam nav izdevies. Pēdējās 1935. gadā rīkotās ekspedīcijas vadītājs vācietis prof. Merkls ar saviem 9 pavadoņiem aizgāja bojā, sasniedzis 7450 metru augstumu.

Notiesāti brīvībai

SKATS EKSISTENCES FILOZOFIJĀ

Sakarā ar Žana Pola Sartra jaunākās lugas „Netīrās rokas" (Les mains sales) izrādi Eiropas un aizokeana kultūras centros, šā bizārā cilvēka vārds uzplaiksnījis pie gara aktualitāšu debesīm, strīdīgā atmosfairā. Jau tas vien, ka Romas kūrija ierindojusi viņa darbus aizliegto grāmatu indekā, rāda, ka Sartrs nav nekāds ikdienības pelēkums. Jo indekā nokļūt nav sīko pilsoņu daļa: simtiem ateistu un amorālistu izkliedz savus netīrumus pēckara publicistikā, — Vatikāns nekustina ne pirkstu. Šarlatānisma indekam nolemtie nav sīka putekļa vērts pie Tā Kunga kājām.

Caurmēra latviešu lasītājam eksistenciālisms šķiet vairāk vai mazāk interesants pikantēriju komplekss. Īstenībā, protams, ir citāda. Pats Sartrs kādā vietā žēlojas, ka eksistenciālisma vārds sācis nozīmēt tik daudz, ka tas nenozīmē vairs neko. (Kāda dāma, ku- [illegible]

esošu. Viņš jau eksistē un tikai pēc tam sevi definē. Par cik cilvēks nav nosaucis sevi vārdā, definējis, par tik tas vēl nav nekas. Cilvēks būs tas, kas būs viņa darbi. Nav universālas cilvēcīgas dabas, jo nav Dieva, kurā šī daba pirmatnēji atdusas. Cilvēks ir projekts, ko viņš izsviež nākotnes miglājā. Tāpēc cilvēks ir atbildīgs par to, kas viņš ir. Būt atbildīgam nozīmē — varēt izvēlēties. Bet izvēlēdamies sevi, savas dzīves veidu, es izvēlos visus cilvēkus. Jo katra rīcība, lēmums, kurā es īstenoju sevi, pretendē uz vispārēju derīgumu.

Izvēle tātad ir visu dzīves funkciju kvintesence. Īsteni sakot, katra diena mūs nostāda neskaitāmu un neatkārtojamu situāciju priekšā. Izvēlēties vienu no tām nozīmē apliecināt sevi kā esošu. Nemitīgā izvēle ir mūsu nemitīgas eksistences garants. Tā ir kā lāpa, kuras gaismā mēs burtojam savas dzīves vērtību un jēgu. Jo dzīve būs tas, ko būsim izvēlējušies. Velti ir meklēt likteņību zvaigznēs. Būt tas nozīmē izvēlēties. Tas viss. Bet — ir kāds liels liktenīgs bet. **Mēs paši nevaram izvēlēties būt.** Mēs esam jau pasaulē, neatkarīgi no mūsu gribas būt vai nebūt. Tā ir cilvēcīgā pamestība (délaissement). Sartrs kādā lappusē saka: „Eksistenciālisms ir stingrā opozicijā zināmam laju morāles tipam, kas Dievu grib atlaist pensijā, pašiem pēc iespējas mazāk zaudējot." Ja Dieva nav, tad jāpieņem arī konsekvences, kas no Dieva neiras izriet. Un būt bez Dieva nozīmē būt radikāli pamestam, bez palīga, bez mierinājuma, bez cerības. Par visām lietām: nav vairs atvainojuma. Jo tiešām — ja cilvēkā nav iedzimtu un nemainīgu rakstura īpašību, savas kļūdas tas nekad nevarēs attaisnot, atsaukdamies uz senču līnijas kontinuitāti vai visu atbildību nolikdams Radītāja rokās. Citiem vārdiem: nav determinisma, cilvēks ir brīvs, cilvēks ir brīvība. Bet tā ir dīvaina brīvība: mēs esam brīvi, jo nevaram būt nebrīvi. Lūk: notiesāti brīvībai! Notiesāti tāpēc, ka esam iesviesti pasaulē gribot negribot; brīvi tāpēc, ka esam atbildīgi par visu, ko darām, ko gribam, kas būsim. Cilvēks ir pats savas laimes kalējs, bet tāds kalējs, kas nevar nekalt.

Sartra filozofijas izejas punktā ir **postulāts**, ka Dievs neeksistē. Bet postulāts, kā zināms, nav pierādījums. Drīzāk tā ir ļoti personīgi ievirzīta **griba**, lai Dieva nebūtu. Paliek jautājums, vai no gribas kā izejas punkta kāds ir tiesīgs konstruēt šāda vai tāda heroiska bezcerīguma ainu, pretendējot uz racionālas apjēdzamības, tātad vispārderīguma gradu.

Roberts Mūks

Pāvils Klāns

IELAUŠANĀS BAD-KISINGENĀ

Personas:

Mirabellas jaunkundze	IRO darbiniece
Amerikāņu armijas seržants	vārds nezināms
Stella	matēmatikas studente
Florians Džins	žurnālists un Bad-Kisingenas peldu iestādes direktors
Melnais	antiku mantu tirgotājs
Čiks	restorāna īpašnieks
Kiliāns, saukts Kiliņš	komponists
Kāds garāmgājējs puika	
Brūns takšu sugas suns	
Belcebuls	automobilis

Darbības vieta: Heidelberga un Bad-Kisingena

Laiks: 1948. gada vasara.

„Ja viņš tūliņ netaurēs, tad mums šodien nav vairs nozīmes nekur braukt," sacīja Čiks, izņemdams pīpi no mutes. Viņš pievilka ceļus pie zoda, sakrustoja kājas un nu sēdēja uz gultas malas saknupis un dzelteni bāls, it kā viņu mocītu vēdera sāpes.

Kiliāns, saukts Kiliņš, piegāja pie loga un pavērās lejup ielā. Tā bija tukša. Pēcpusdienas saulē asfalts izgaroja dvingu, no kuras Kiliņam arvien cēlās dūrēji pakausī. Viņš atrāvās atpakaļ, atslīga atzveltnī un klusēdams slaucīja sviedrus.

Šinī mirklī uz ielas atskanēja divi īsi un divi gaŗi auto sirēnas pūtieni. Čiks pasmaidīja saviem sīkajiem, no pīpes dūmiem melnajiem zobiem. Ne vārda nebilzdami, viņi cēlās, paņēma savas mantas — ceļojumam sagatavotus divus koferus, vienu portfeli un trīs putekļu mēteļus, no kuriem viens piederēja Melnajam, un izgāja priekšteļpā. Kad Kiliņš jau bija nospiedis durvju rokturi, ar visu svaru padodamies uz priekšu, izrādījās, ka kāds mēģina atvērt tās arī no ārpuses. Ne viņš, ne Čiks nepaguva atjēgties — uz sliekšņa pēkšņi stāvēja jauna, glīti ģērbusies sieviete, no kuras pirmā mirklī abi draugi samanīja tikai brīnumsmalka parfīma pūsmu, iekām pret gaismu ar pūlēm jaudāja saskatīt ienācējas seju.

„Stella!" Čiks iesaucās pirmais. „Tu te!"

„Neiespējami!" Kiliņš nometa mēteļus uz grīdas. Un pēkšņi starp šiem trim, kas skūpstīdamies un apkampdamies piedrūzmēja visu priekšnamu, iznira Melnā galva ar līdz ausīm pavērtu smaidu: „Viņa brauks mums līdzi! Vai dzirdat — viņa brauks!"

„Nāc iekšā, Stella, un kaut mēs nekur neaizbrauktu, mums papriekš tevi jāredz!" Kiliņš paņēma viņu pie rokas un vilkšus ievilka saules piesildītajā jumta istabā.

Viņi apsēdās visapkārt ap zaļu segu pārklātu galdu, Čiks sameklēja rūpīgi noglabātu puspudeli plūmju degvīna, un, cits caur citu runādami, viņi pirmās desmit minūtes tikko spēja viens otru saklausīt.

Tā izrādījās ārkārtīga un laimīga nejaušība — Melnais bija ieraudzījis Stellu uz ielas. Viņš, Kiliņš un Čiks bija redzējušies jau vairākkārt kopš kaŗa beigām, bet Stella — toreiz vienīgā meitene reālģimnazijas klasē, tagad matēmatikas studente Hamburgā, un Florians Džins — piektais šai nešķiramo skolas draugu pulkā, — tie veselus trīs gaŗus gadus dīvainā kārtā bija palikuši nesastapti, un kopš pēdējiem divpadsmit mēnešiem pat vēstules no viņiem vairs nebija saņemtas.

Jā, Stella jutās mazliet neērti, viņa it kā drusku pietvīka, kad Čiks jautāja: „Kāpēc, saki, kāpēc tu klusēji?" un pat it kā satrūkās, kad Kiliņš pievienojās: „Un Florians — vai arī tev viņš neko nav rakstījis?"

„Nē," viņa papurināja galvu, „kopš pusgada es par viņu neko vairs neesmu dzirdējusi," un tikko manāmi nopūtās.

„Netviksti, Stella — no seniem laikiem mēs zinām, ka viņš tev patīk labāk nekā mēs visi trīs kopā," Melnais uzlūkoja viņu ar savām lielajām un zilajām, dažreiz kā bērnam skaidrajām, dažreiz kā chirurgam asajām acīm.

Stella pasmaidīja. Taču tas bija noguris, gandrīz piespiests smaids bez smaržas, kā Kiliņš tūliņ pačukstēja Melnajam. Bet viņas tumšie mati Kiliņam arvien vēl likās tikpat krāšņi kā senos laikos un seja tikpat blāva un iedzeltenas ādas krāsas, ko viņš savā fantazijā piedēvēja ēģiptietēm. Melnais palūkojās viņā šad tad — it kā nejauši un tomēr vērīgi, bet Čiks atzvēlās krēslā un smaidīja puszobgalīgi, puspiedodoši, taču ar to draudzīgo vaibstu, kas neizzuda nekad, ja viņu tīši nekaitināja. Un Stella pacēla savas tumšās acis pēc kārtas uz ikvienu no vecajiem draugiem un pakavējās taisni tik ilgi, lai tie nekļūtu viens uz otru greizsirdīgi. Kiliņš par to viņu pilnīgi dievināja. Melnais apbrīnoja viņas gudrību. Bet Čiks — tas palika labvēlīgi aizdomīgs un neticēja ne Stellai, ne Melnajam, ne Kiliņam. Jo viņam šķita, ka ir visneglītākais starp draugiem. Domas par to iedūrās viņa kalsnajās krūtīs ar seno smeldzi, kas viņu vajāja kopš tiem laikiem, kad Floriana iznesīgais augums bija aizēnojis viņa kluso un padevīgo mīlestību pret Stellu.

„Mēs dodamies pie Floriana!" sacīja Kiliņš starodams. Tā bija viņu draudzības visistākā pazīme — trīs mīlētāji labāk norija slepenos sarūgtinājumus un samierinājās ar nenovēršamo, nekā atteicās no Stellas un Floriana draudzības.

„Un tu dosies mums līdz," nejaudams viņai attapties, iesaucās Melnais. „Ja viņš tevi tagad bildinās, tu nenoraidīsi — Florians Džins kopš nepilna gada ir peldu iestādes direktors Bad-Kisingenā. Vai nav ārkārtīgi? Mēs tikai aizvakar to uzzinājām."

Bija redzams, ka Stella ļoti nopūlējās neizrādīt savu saviļņojumu. Viņa mēģināja smaidīt. Bet Kiliņš, pieceldamies un pasniegdams Stellai mēteli, šķita ieraudzījis viņas sejā vairāk padošanās liktenim nekā īsta prieka. „Tu esi mūsu gūstekne," viņš piebilda, „un tev jādara tas, ko triumvirats vēlas — kaut reizi mūžā, pēc tik ilgas neredzēšanās. Nemēģini būt saudzīga un nealēp, ka patiesībā ārkārtīgi gribi braukt mums līdz."

Stellas sejā atvīdēja neizprotama izteiksme. Vai viņa patiesi apvaldīja prieku, lai nesarūgtinātu atkalredzēšanās pārējiem? Vai arī viņu nomāca kādas viņai vien zināmas domas?

„Ir laiks," Melnais palūkojās pulkstenī. Un, vairs nejautādami pēc Stellas domām, Čiks ar Kiliņu satvēra viņu pie elkoņiem, un, ellišķīgu troksni uz koka kāpnēm saceldami, trauksmainā barā devās lejup, kur uz ielas gaidīja Belcebuls — gauži noplucis un vecmodīgs automobilis, kuŗa motors sprakšķēja, šķaudīja un rūca kā aizsmacis pekles suns.

*

Kopš pus stundas Belcebuls bija pagriezies pret rietumiem un pa līkumainu ceļu laidās no pakalniem lejejā, kur vakara saule krāšņi rotājās jumtu sarkanajos kārniņos — ceļa uzraksti liecināja, ka tā ir Bad-Kisingena.

(Turpinājums sekos 5—6 numuros)

TĀ VIŅI IZTEICĀS

Jaunam pārim ir ievērojama līdzība ar radio staciju. Pa saderināšanās laiku viņš ir raidītājs un viņa klausītāja, medus mēnesī viņa ir raidītāja un viņš klausās, bet vēlāk viņi raida abi, un kaimiņi klausās.

„Schweizer Illustrierte Zeitung"

*

Sievieti var noskūpstīt negaidīti, vismaz agrāk nekā viņa to gaidījusi.

Džeks Simens

*

Patiesa sieviete ir tāda, kas nemelos ne par ko, atskaitot savu vecumu, svaru un vīra algu.

Kals Tinnejs

*

Caurmēra vīrietis vairāk ieinteresēts par sievieti, kas ieinteresēta par viņu, nekā par sievieti, kurai glītas kājas.

Marlēne Ditricha

*

Sievietes var saglabāt noslēpumus gluži tāpat kā vīrieši, tikai tas viņām prasa daudz lielākas pūles.

Guiney's News

Kas to zina?

Turpinot mūsu uzdevumu seriju „Krustām šķērsām pa latviešu literatūru, mākslu un kultūru", sniedzam nākošos jautājumus:

1. Kas ir autors dzeju krājumam „Varoņu kalve"?
2. Kurā grāmatu apgādā izdevis latviešu valodā Garlība Merķeļa „Latviešus"?
3. Kā saucas Kaudzītes Matīsa sastādītā dzeju antoloģija?
4. Kuros Rīgas kapos apglabāts Krišjānis Barons?
5. Kas komponējis Ed. Veidenbauma dzejoli: „Ak gulbji ..."?
6. Kuram latviešu dzejniekam ir dzejoļu krājums „Zīļu josta"?
7. Kāds pseidonīms ir rakstniekam Kārlim Zemītim?
8. Kas ir autori Blaumaņa piemineklim Rīgā, J. Poruka — Meža kapos un Fr. Bārdas — Umurgas kapos?
9. Kas ir autors bērnu grāmatai „Lapsiņa-Kūmiņa un Vilks-Znotiņš"?
10. Kā saucās īstā vārdā dzejnieks Viliis Veldre?

SIRĒNA / ERNESTA AISTARA ROMĀNS; V. ŠTĀLA APGĀDS, 1949.

[illegible]

Jānis Rudzītis

METS METUMS DIENVIDU PUSLODĒ — 2.

Ar sarkanu lākturi

Nezin', ar ko tautas darbinieki ir apgaismojuši tautu tautas apgaismošanas laikā. Es austrāliešus tagad apgaismoju ar sarkaniem lākturiem. Pa nakti, saprotams. Lākturus piekar pie mūsu izraktā grāvja malām, uzkabinot uz paštaisītas sētas stabiem. Petroleju netaupa, lai spīd jo spoži! Ja gaišo lākturu nebūtu, kāds skumjās vai priekos ierāptos grāvī un varētu izmežģīt ausi vai ko.

Krāsa lākturiem un stikliem izvēlēta ar lielu apdomu — sarkana. Ja tādu krāsu redz, katrs bēg pa gabalu. Droši vien arī šejienes komūnisti. Jo grāvī vis viņi negrib iekrist. Sarkanā krāsa, kā es skatos, ir internacionāla briesmu zīme. Arī dienvidu puslodē. Piemēram — ja austrāliešu krogū kāds salējis pats savā ķermenī alu par vairākiem šķiliņiem, viņš kļūst sarkans. Tad ir briesmas — krodzinieks nekā nedod, izņemot labu padomu — iet mājās. Ja atkal sievietes grib būt briesmīgi smukas — viņas cērt uz lūpām sarkano krāsu. Atkal brīdinājums un signāls vīriešiem — uzmanīgi! Un šādus piemērus mēs redzam visā kultūrālajā pasaulē un arī viņpus dzelzs priekšauta.

Es personīgi sarkanos lākturus cienu. Viņos tikai jāielej pietiekami petrolejas, lai neizdziest uguns. Tad tie deg bez mitēšanās un ierosina pārdomāt. Lākturi man atgādina vienu sistēmu, kas arī ir sarkana, arī tai vajaga laiku pa laikam ar kaut ko sevi uzpildīt. Mani tikai nomāc viens jautājums — kas tai sistēmai ieliks jaunu dakti, ja vecā izdegs un izkūpēs.

Nacionālisti noraida Mao Tse Tunga ultimātu

Jangtsē ofensīva atjaunosies

„Bez izvairīšanās es pieņemšu visbargāko sodu, kaut vai tā būtu manu locekļu izraušana vai manis izvārīšana verdošā eļļā", telegrafēja pagājušā nedēļā nacionālās Ķīnas prezidents Li Tsung Jens komūnistu vadonim Mao Tse Tungam. „Jūs varat mani sodīt kā kaŗa noziedznieku, ja es apzināti kavēšu miera noslēgšanu starp komūnistiem un nacionālo Ķīnu." Neraugoties uz šo telegrammu, komūnisti mēģināja vēlreiz sakustināt savu apstājušos ofensīvu Jangtse krastos. Kad arī tas neizdevās, sarunas Peipingā pavirzījās manāmi uz priekšu. Nacionālisti ar komūnistiem vienojās par 3 pirmajiem miera noteikumiem, noraidot pārējos 5 punktus, kas prasīja kaŗa noziedznieku izdošanu ar Čangkaišeku un prezidentu Li Tsung Jenu priekšgalā, kā arī nacionālistu armijas pārvēršanu par „tautas atbrīvošanas spēkiem".

Pēdējās ziņas no Nankingas vēstī, ka otrdienas vakarā pl. 18 notecēja Mao Tse Tunga ultimāts nacionālai valdībai kapitulēt bez noteikumiem. Nacionālās Ķīnas prezidents Li Tsung Jens uz šo ultimātu nav atbildējis, to atstādams bez ievērības. Tai pašā laikā ar divu dienu nokavēšanos Nankingā ieradies Peipingas miera delegācijas loceklis Huang Hsao Hsiungs un visu pēcpusdienu apspriedies ar Li Tsung Jenu. Par savām apspriedēm delegācijas sūtnis presei nav izteicies, bet „Daily Mail" sagaida, ka sarunas Peipingā ar Mao Tse Tungu turpināsies sekmīgi.

Ministru prezidents Ho Jing Čins esot joprojām optimists un paziņojis, ka viņa armijas tagad atrodoties labākās pozīcijās kā komūnisti un varot cīnīties sekmīgāk kā pagājušā rudenī. „Newsweek" Ķīnas korespondents Pakenhems ziņo no Šanghajas, ka komūnisti „savas sejas glābšanai" droši vien okupēšot Nankingu, bet atturēšoties uzbrukt vēl šai vasarā tālākajām lielajām pilsētām. Tās komūnisti nevarot sagrābt, iekām tiem neesot sagatavota jaunā administrācija.

Neparedzētā nacionālā kaŗaspēka sabrukšana pagājušā rudenī esot Mao Tse Tunga plānus pasteidzinājusi par veseliem trim gadiem. Tagad viņam trūkstot sagatavotu cilvēku, ko likt vecā režīma ierēdņu vietā. Tāpēc visās lielajās pilsētās komūnistu aģenti iestādēs palēnām vervējot jaunus ierēdņus un mēģinot nopirkt vecos, lai tie būtu ar mieru komūnistu puča vai kaŗaspēka ienākšanas gadījumā novadīt komplicēto miljonu pilsētu organismu pēc Mao Tse Tunga prasībām.

„Kaŗa gadījumā Padomju Savienība jāsakauj trīs nedēļās"

LIELBRITANIJĀ JAU SAGATAVOTAS BAZES ASV ATOMBUMBU LIDMAŠĪNĀM

Ja izceltos kaŗš, tad Padomju Savienība jāsakauj trīs nedēļās, — izteicās ASV tautas pārstāvju nama budžeta komisijas priekšsēdis Kenons. Šai laikā Padomju Savienības svarīgākie militārie centri jānoklāj ar atombumbām, lidmašīnām paceļoties no atbalsta punktiem Eiropā. „Kaŗam sākoties, mums ar atombumbām vispirms jābombardē Maskava, tāpat arī kuŗa katra lielākā pilsēta Krievijā," tālāk paskaidroja Kenons. „Atlantika pakts nodrošina mums vajadzīgos atbalsta punktus, pie kam Savienoto Valstu rīcībā ir arī vajadzīgās lidmašīnas."

Atbildot uz kāda pārstāvja starpsaucienu, ka kaŗu nevar laimēt ar atombumbām vien, Kenons burtiski pateica: „Un tomēr kaŗš mums jālaimē pirmajās trīs nedēļās. Amerikāņu militāristi domā, ka sarkanarmija var izlauzties līdz Lamanšam 60 dienās. Lai tas nenotiktu, mums tā jau pirmajā fazē jāattur. Savienotajām Valstīm tāpēc mērķtiecīgi jāiegulda savi līdzekļi vienīgi tāllidojumu bumbvežu ražošanā."

„New York Times" Londonas korespondents ziņo, ka Lielbritanijā veikti visi vajadzīgie priekšdarbi, lai ierīkotu nepieciešamos lidlaukus amerikāņu atombumbvežiem. Šis plāns realizēts saskaņā ar vienošanos par Rietumeiropas aizsardzību. „Armed Forces Chemical Journal" ziņo, ka ASV pašreiz ražo „mazākais vienu atombumbu nedēļā". Tās izmaksa pārsniedz 1 miljonu dolaru. Pēc žurnāla informācijas, amerikāņiem jau tagad ir ap 200 atombumbu. Šobrīd atomzinātnieki izmēģinā jaunas krāsns konstrukciju, kas paredzēta vairāk nekā 3000 gradu lielam karstumam. Tās būve izmaksāšot ap 25 miljoni dolaru.

Žurnāla pēdējā izdevumā publicēti daži jauni dati par atombumbu. Rakstā, kuŗa autors ir Ohaijo ķīmijas augstskolas profesors J. A. Kempbels, teikts, ka atombumba ir apmēram futbola bumbas lielumā un 30 mārciņas smaga. Profesors uzsver, ka viņa publikācijām nav nekāda sakara ar oficiāliem armijas vai bruņoto spēku avotiem, ziņas viņš esot ieguvis no „dažādiem uzticamiem avotiem", galvenokārt no atomkomisijas ziņojuma senātam. Atombumbas, pretstatā parastajām eksplozīvajām bumbām, nevarot gatavot jebkuros izmēros. Urāns 235 eksplodē vienīgi, ja tā masa pārsniedz zināmu robežu, kaut vai par dažiem gramiem; tad sākas tā sauktā ķēdes reakcija un atomi eksplodē. Atombumbu neesot iespējams arī konstruēt mazāku par zināmu minimu, jo tās mechaniskā ierīce pagaidām prasot daudz telpas. Varot gan vairāk atsevišķas atombumbas sakabināt kopā un likt tām eksplodēt reizē, bet pēc tā neesot nekādas vajadzības. Arī viena tagadējā atombumba esot ar tik milzīgu iedarbību, ka to cilvēku vairums vispār nespējot iedomāties.

Raksta beigās autors apgalvo, ka atombumba nebūt nav amerikāņu spēcīgākais ierocis. Oficiālajos sarakstos, kādi ieroči atrastos ASV rīcībā nākamajam kaŗam sākoties, esot minēti trīs citi. Atombumba nākot tikai 4. vietā.

KĀPĒC TREŠAIS PASAULES KAŖŠ NESĀKĀS 10. APRĪLĪ?

NOSTRADAMS PAREĢO, KA KRIEVU KAŖAVĪRI UZBRUKUMĀ RIETUMEIROPAI SPRAUDĪS PIE CEPURĒM ĶIRŠU ZIEDUS

Frankfurtes astrologs un Nostradama vīziju tulks Johanness Langs pirms Lieldienām pareģoja, ka trešais pasaules kaŗš sāksies 10. aprīlī Grieķijā. Šo pareģojumu iespieda arī latviešu laikraksti, jo taisni DP vidū laikam procentuāli visvairāk cilvēku, kas vai nu gaida, vai arī baidās jauna kaŗa.

Tāpat kā 17. martā pareģotā pastardiena nenotika, arī trešais pasaules kaŗš 10. aprīlī nesākās. Daudzējādā ziņā nedēļa pēc Atlantika pakta parakstīšanas bija mierīgākā kopš pagājušā rudens. Krievi Berlīnē piedalījās amerikāņu armijas dienas svinībās, un Gromiko UN kopsapulcē bija pati pieklājība.

„New York Herald Tribune" Frankfurtes korespondents, kas lielā izklāstā pirms svētkiem bija darījis pasaulei zināmu Nostradama pareģojumu jaunāko versiju, tagad atkal apmeklējis astrologu Langu un prasījis, kāpēc 10. aprīlī nesākās kaŗš. Langs, kas visu savu mūžu veltījis 400 gadu veco pareģojumu pētīšanai, ļoti nosvērti atbildējis, ka amerikāņu žurnālists iepriekšējā apmeklējumā izklāstīto esot pārpratis. Nostradams, kas, kā zināms, bijis Lionas ārsts, īstā vārdā Mišels de Notredams, nav vis trešo pasaules kaŗu noteicis uz 10. aprīli, bet to mēness fazi, kas sākas 10. aprīlī. Īstais uzliesmojums, pēc viduslaiku mistika rakstiem, esot paredzams Grieķijā laikā no 17.—21. aprīlim. Desmit dienas pēc šīm kaujām krievu kaŗaspēks sākšot uzbrukumu Rietumeiropai. „Nostradams saka," teicis astrologs Lange, „ka krievu kaŗavīri savas bruņucepures rotās ziedošiem ķiršu zariem. Ķirši sāks īsti ziedēt tikai pēc nedēļas."

Maskava izbeigs auksto kaŗu

(Turpinājums no 1. lpp.)

saimniecības direktors, paziņoja gatavību sākt sarunas par saimnieciskās blokādes mīkstināšanu starp Rietumvāciju un krievu okupācijas joslu, un padomju dažādo misiju locekļi Berlīnē visi vienā laikā izlaida baumas, ka Berlīnes blokādi atcels.

Tad nāca Vašingtonas atbilde. 10. aprīlī trīs ārlietu ministri vienojās par jauno Rietumvācijas okupācijas statūtu. Acīmredzot, krievu miera taustekļi bija izraisījuši gluži pretējo reakciju. Par ko angļi, amerikāņi un franči trīs gadus nebija varējuši vienoties, tapa izlemts trijās dienās. Ečesons, Bevins un Šūmans paziņoja, ka var runāt par Berlīnes blokādes atcelšanu un četru ārlietu ministru sarunu atjaunošanu, bet iepriekš krieviem pašiem bez aicināšanas un koncesijām jāatbrīvo visi ceļi uz Berlīni.

Klusā nedēļa un Lieldienu svētku laiks itkā paralizēja tālākās baumas par krievu „miera ofensīvu". Šīs nedēļas sākumā valodas atjaunojās ar pilnu sparu. Neoficiāli neviens politiskais redaktors nešaubās, ka Maskava joprojām turpina slepenas sarunas pa dažādiem kanāliem tiklab Vašingtonā, kā Berlīnē un Londonā. Daudzi franču un angļu ortdienas izdevumi runā par to pilnīgi atklāti. Bet tikpat skaidri ievadnieki pasteidzas piebilst, ka Rietumvācijas dibināšanu Staļina emisāri šoreiz neaizkavēs un ar vai bez Berlīnes blokādes atcelšanas to realizēs līdz apm. 1. jūlijam.

Lai pārliecinātos paši un reizē arī nodemonstrētu krieviem, ko īsti spēj modernizētais Berlīnes gaisa tilts, pagājušā sestdienā amerikāņu un angļu lidmašīnas pieveda 1346 lidojumos 12.833 to preču un pārtikas. Ar to Berlīnes blokādes 294. dienā tika uzstādīts jauns rekords. Šis daudzums ir vairāk, kā Berlīnei sabiedrotie spēja piegādāt pa dzelzceļu un ūdens ceļiem pirms blokādes.

Vai Berlīnes blokādi patiesi jau tuvākajā laikā atcels, rādīs turpmākie notikumi. Katrā ziņā ne visi ir tik optimistiski kā rietumu prese. Amerikāņu militārgubernātors ģen. Klejs atkārtoti šais dienās uzsvēris, ka viņam nav nekādu konkrētu pieturas punktu, ka krievi patiesi gribētu savu politiku Vācijā radikāli mainīt vai atcelt Berlīnes blokādi. „Stāvoklis ir bez kādām pārmaiņām", viņš atkārtoja otrdienas konferencē. Nedz krievu piedalīšanās armijas dienas svinībās, nedz sarunas par tirdzniecības atjaunošanu vēl nekā nenozīmējot. „Ja Maskava būtu uzsākusi sarunas ar Vašingtonu par Berlīnes blokādes atcelšanu, teicis Klejs, tad arī es to zinātu, bet es nezinu nekā."

Klejs nekā nezina arī par sava Berlīnes komandanta ģen. Haulija lidojumu uz Varšavu. Haulijs tur uzturēsies 3 dienas „konfidenciālā misijā". Berlīnes komandants uz Varšavu izlidoja pirmdien. Haulijs izlidojot teica, kā viņa braucienam neesot nekādu politisku mērķu.

DAŽOS VĀRDOS

Arī Rumānija noraidījusi ASV un Anglijas notu par miera līguma pārkāpšanu, neievērojot cilvēka tiesības un reliģisko brīvību. Tagad sagaida jaunus sabiedroto soļus pret šīm satelītzemēm.

Londonā ieradušies britu dominiju ministru prezidenti uz apspriedi par Indijas turpmākajām attiekmēm ar citiem dominijas locekļiem. Kā zināms, Indija vēlas kļūt neatkarīga republika.

Berlīnes pilsētas maģistrāts otrdien izdevis balto grāmatu par Berlīnes blokādi. Tajā sakopoti visi materiāli un dokumneti par krievu patvarīgo rīcību, noslēdzot Berlīni no ārpasaules. Pirmo reizi publicēti protokoli par vācu politiķu sarunām ar maršalu Sokolovski, lai glābtu 2½ milj. berlīniešus no bada.

Anglijas karalis Džordžs pēc vēnu operācijas pa Bekinghamas pili braukā ar elektrību pārvietojamā krēslā un priecājas, ka beidzot viņam esot atļauts būt pašam savam šoferim.

Pāvests Pijs 12. Lieldienās aicināja visu katoļu pasauli sargāt Jeruzalemes svētumus un kristīgo draudzes. Jaunajā Izraēlas valstī tās esot padotas vajāšanām un iznīcībai.

70.000 amerikāņu kaŗavīru, 1000 tanku un vairāki simti lidmašīnu piedalās lielākajos pēckaŗa manevros, kas atsākti otrdienas rītā Čechoslovakijas pierobežā. Manevru uzdevums ir aizkavēt „invāziju no austrumiem". Kā novērotāji manevros piedalās arī Rietumeiropas ūnijas un Zviedrijas virsnieki.

Ungārija un Bulgārija uzaicināta sūtīt savus pārstāvjus uz UN, lai tie sniegtu paskaidrojumus par garīdznieku tiesāšanām.

Konvenciju par civiliedzīvotāju aizsardzību atomkaŗā 21. aprīļa konferencē paredzējis izstrādāt Starptautiskais Sarkanais Krusts.

Viktors Kravčenko Parīzē svinējis savu uzvaru prāvā par grāmatu „Es izvēlējos brīvību" un ielūdzis arī presi. Kad kāds žurnālists viņam jautājis, vai tas tiesa, ka prāvas laikā Kravčenko esot iepazinies ar kādu skaistu francūzieti un to precēšot, autors atbildējis: „Esiet mierīgi — es atkal izvēlējos brīvību un neprecēšos."

Kominforms vēlas gāzt Tito

(Turpinājums no 1. lpp.)

laikā abām rietumu rūpniecības zemēm jāpiegādā Dienvidslavijai visas nepieciešamās mašīnas, jāuzceļ fabrikas un jāattīsta ar šo lielāko Balkānu valsti tik intensīva preču apmaiņa, lai budžets abās pusēs līdzsvarotos. Dienvidslavijas minerālu bagātības un lauksaimniecības ražojumi šādu iespēju dod. Jau šogad Tito Anglijai dos kokus, taukus, ādas un tabaku par 60 milj. dolaru.

Arī citas zīmes rāda, ka Tito gatavojas ilgam un auglīgam darbam un, acīm redzot, par politiskām krizēm nebažījas. Pašā Savas un Donavas satekā, galvaspilsētas pievārtē, viņš sācis celt jauno Belgradi, kas būšot modernākā un skaistākā pilsēta Eiropā. Jau pirms divi gadiem purvainajā līdzenumā, kur satek abas lielās upes, Tito komjauniešu darba bataljoni sāka rakt grāvjus. Šogad tur jau paceļas vairākas ēkas, to vidū moderna 10 stāvu viesnīca, kuŗai jau divi stāvi izbūvēti.

Angļu žurnālists Ronalds Prestons speciāli ieradies Dienvidslavijā, lai uzzinātu kaut ko vairāk par jaunās Belgrades celšanas plāniem. Izrādās, ka Tito šo lēmumu pieņēmis jau pirms trim gadiem pret lielu savu valdības locekļu opozīciju. Tie prasījuši, lai vispirms atjauno vācu uzlidojumā sagrauto pilsētas centru un ceļ mazas, lētas dzīvojamās ēkas strādniekiem. Tito arī šai gadījumā parādījis sevi par Gēringa tipa diktātoru, kam bez skaistām uniformām, elegantām sievietēm, medībām un šacha spēles patīk arī monumentālā celtniecība.

Jaunās Belgrades būvplāns paredzēts 12 gadiem. Šai laikā apbūvēs 9000 hektaru Savas un Donavas trisstūri, kam pāri otrā krastā paceļas vecās turku laiku pilsdrupas. Izraudzītais būvlaukums ļoti neizdevīgs, jo tas ir līgans purvs un katra ēka jāceļ uz pāļiem vai betona platformām. Tito tomēr no sava plāna neatlaižas, arvien architektiem atgādinādams, ka arī Pēteris Lielais tagadējo Ļeņingradu uzcēlis uz Ņevas sēkļiem.

Bez pieminētās viesnīcas purvā ceļ arī jauno centrālo valdības ēku. Tā ir varena 5 stāvu celtne, un viens spārns tai šai ziemā pabeigts. Darbus vada pazīstami Belgrades architekti un arī vairāki vācu speciālisti, ko Tito izlasījis no savu gūstekņu vidus. Galvenais darbu vadītājs ir 27 g. v. komūnists Jovanovičs, kas partizānu kaŗā bija Tito adjutants.

Pusi visa darba par velti veic komjauniešu kolonnas, kas gan saņem ēdienu, drēbes un apavus. Katram jaunietim jānostrādā vismaz 1 mēnesis gadā jaunās Belgrades būvdarbos. Pagājušā ziemā pastāvīgi strādājuši 7000, bet šai vasarā no visām zemes malām būvlaukumā saplūdīšot 20.000 Tito jauniešu, 13 līdz 18 gadu vecumā.

Zviedru chirurgs atkal Maskavā

Itaļu liberāļu laikraksts „Elefante" ziņo no Stokholmas, ka uz Maskavu no jauna devies pazīstamais zviedru chirurgs Dr. Olivekrona, kas padomju galvaspilsētu apmeklēja jau priekš diviem gadiem. Lai gan Olivekrona toreiz kategoriski atteicās sniegt jebkādu informāciju par savas vizītes mērķi, informētas aprindas domāja, ka ārsta palīdzība bija vajadzīga Ždanovam, Višinskim vai Staļinam. Pašreizējais Dr. Olivekronas apmeklējums Maskavā jau ir daudz skaidrāks — Ždanovs ir miris, Višinskis, pēc diplomātisko pārstāvju informācijas, ir pilnīgi vesels, tā kā zviedru ārsta palīdzība var būt vajadzīga vienīgi pašam Staļinam. „Elefante" sakās zinām, ka pēdējā Augstākās padomes sesijā fotografi drīkstēja uzņemt Staļinu tikai no liela attāluma. Viņa izskats esot tik slimīgs, ka politbirojs izšķīries „visu tautu tēvu" padomju ļaudīm rādīt vienīgi no „krietna atstatuma".

Sekojiet mūsu sludinājumiem!

Pamatizglītība bērniem ir obligāta un bez maksas. Bērniem attālos apvidos, kas nevar apmeklēt skolu, ierīkotas mācības ar korespondences palīdzību.

Lasiet ilustrēto A. Celohnera brošūru Austrālija

un jūs būsit informēts par visu, kas jums jāzina, izceļojot uz šo zemi.

Brošūras cena Vācijā 1.50 DM. Pieprasiet nometņu grāmatnīcās vai tieši „Latvijas" apgādam, Günzburg/Do., Dominikus-Zimmermannstrasse 2.

Pasūtinājumi ārzemēs izdarāmi pie „Latvijas" pārstāvjiem. Cenas: Anglijā ⅛ šil.; Austrālijā ⅒ šil.; ASV, Kanādā uc. Amerikas zemēs 0.45 dol.; Holandē 1 fl.; Zviedrijā 1.50 kr.; Dānijā 2 kr.; Beļģijā 45 fr. un Francijā 90 fr.

Nauda,

ko pelnīsit izceļošanas zemē, būs ļoti vajadzīga.

SAMAKSĀJIET TAMDĒĻ VĀCU MARKĀS, ko markās var samaksāt.

Vēl pirms aizbraukšanas šeit pat Vācijā nokārtojiet

LATVIJAS

abonementu par vairākiem mēnešiem uz priekšu

Abonēšanas maksa uz ārzemēm DM 4,30 par eks. mēnesī.

Pēc jaunās adreses paziņošanas Jūs regulāri saņemsit „Latviju" un allaž būsit labi informēti par latviešu dzīvi un pasaules notikumiem.

Parīzē sācies „miera" kongress

MASKAVA TURPINA ĶERT MUĻĶUS VISĀ PASAULĒ, SAKA „TIME"

Maskavas propagandas aparāta mēnešiem ilgi daudzinātā „miera konference" sākās trešdienas rītā Parīzē. Lielajā Plejeļa koncertzālē sapulcējās ap 2200 delegātu no 59 zemēm. Konferences prezidents ir pazīstamais franču atompētnieks un komūnists prof. Žolio Kirī. Francijas valdība katrai zemei viņpus dzelzs aizkara bija piešķīrusi vīzas tikai 8 delegātiem. Tāpēc tie, kam noraidīta iebraukšana Francijā, reizē ar Parizes konferences atklāšanu, atklāja paralēlo miera kongresu Prāgā. Konference ilgs līdz svētdienai, un tās mērķi esot rezolūciju pieņemšana pret trešo pasaules kaŗu, par atomieroču lietošanas aizliegumu un lēmums par vispasaules miera līgas dibināšanu, kas „visiem līdzekļiem atņemšot imperiālistiskajām valdībām katru vēlēšanos izraisīt jaunu kaŗu".

Angļu „Time" kongresam veltījis ievadu. Komūnistiem piemītot viena īpatnība — lietot vārdus pārnestās nozīmēs. Tā, piem., Maskavas jēdziens „demokratija" nekādā ziņā neatbilstot pārējās pasaules priekšstatam par šī vārda nozīmi. Tagad arī vārds „miers", ja to lieto komūnisti, būšot jāliek pēdiņās. Šo jēdzienu sagrozīšanu savas politikas vajadzībām Padomju Savienība izlietojot lētticīgo ideālistu ķeršanai visā pasaulē un tā arī esot izskaidrojams Parizes kongress, kuŗā piedalās daudzi ievērojami literāti un zinātnieki ar pazīstamiem vārdiem.

FANTAZIJAS UZDEVUMA ATRISINĀJUMI

1. Kaŗavīrs ar šautenei uzspraustu durkli un suns pazūd aiz šķūņa stūra. 2. Meksikānis brauc ar divriteni. 3. Lācis kāpj kokā. 4. Lodziņā otrā stāvā, aiz kuŗa pastaigājas žirafe.

Ar pieri sienā

Kādā Londonas priekšpilsētā dzīvo invalīds Semjuels Tedžers, kas kaŗā zaudējis vienu kāju. Līdz ar citām priekšrocībām un pabalstiem viņš katru mēnesi saņem arī ziepju papildevu. Jaunam sadales periodam sākoties, Tedžers iesniedza parasto pieprasījumu, bet no attiecīgās iestādes saņēma atbildi, ka izbeidzies derīgums agrāk iesniegtajai ārsta apliecībai, tādēļ viņam tā jāsagādā no jauna, lai pierādītu, ka viņam vēl arvien ir tikai viena kāja.

*

Merzeburgā, Saksijā, pagājušā nedēļā kādā kurpnieka darbnīcā ielauzās zaglis. Kurpnieka sieva iedūra viņa sēdamvietā īleņu, pārgrieza viņa vaigu ar kurpnieka nazi un uzsita ar āmuru pa galvu. Ar to pietika, lai zagli dziļā nesamaņā it viegli nodotu policijai. Bez tam — vairāk darba rīku darbnīcā nebija . . .

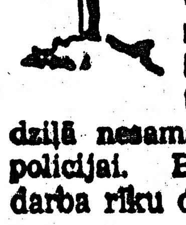

*

102 g. v. Elizabete Aleksandra no Braunhillas, Ontario štatā, savā dzimumdienā intervijā žurnālistiem izteikusies: „Kad man bija 90, es vīriešiem biju vēl pievilcīgāka nekā šodien. Toreiz pie manis ieradās tāds 90 gadu vecs zaļš vīrelis un piedāvāja 1000 dolarus un auto, ja es viņu precētu. Bet es neņēmu, jo viņš bija šūpa. Taču ja šodien nāktu īstais, es vairs neteiktu nē."

TRĪS GADI AIZ DZELZS PRIEKŠKARA (5)

LATVIEŠU KARA GŪSTEKŅA STĀSTS

KARJĒRA CŪKU KŪTĪ

18 MĒNEŠOS KOLCHOZĀ NOMAINĀS 11 DIREKTORU

Tāpat kā pavasarī bija jāapsēj plānā paredzētā platība, rudenī ražu novākt bija atļauts tikai paredzētā termiņā. Kas par to, ja auzas izbira zemē, zirņi sakrita un sapuva nenopļauti, bietes iesala zemē un apsniga. Rudziem ar termiņu laimējās, tos paguvām nopļaut laikā, tāpat kartupeļu novākšanai valdībai datumus bija laimējies pareizi noteikt. Bet tomāti līdz paredzētajam termiņam ne par ko negribēja kļūt sarkani, un, kā jau daždien sabotierus, bez garas runāšanas ņēmām un novācām tos tāpat zaļus. Plāns paliek plāns. Tā arī ziņojām valdībai — plāns izpildīts.

Šī sistēma pastāvēja arī visos pārējos kolchozos. Bez tam ārkārtīgi karstā 1946. gada vasara pilnīgi izdedzināja ražu Ukrainā, un 1947. gada pavasarī iestājās bads, īpaši laukos, kur pārtikas kartītes neizsniedza, bet kolchozi nedeva nekā. Toties 1947. gadā pat daba likās paklāvusies boļševisma sistēmai, tā šķita rīkojamies pilnīgi pēc plāna, un termiņi, kā par brīnumu, saskanēja ar ražas nogatavošanās laikiem.

Civilistiem kolchozos bija jāstrādā 6—8 stundas dienā, bet, labi zinādami, ka viņu darbu neatalgo, tie strādāja maz un nekārtīgi. Ražu novācot, viņi pusi kartupeļu tīšu prātu atstāja zemē. Pati strādāšana noritēja apmēram tā: rītos, darba laikam sākoties, kolchoza poļitruks uzaicina savus ļaudis piedalīties darba sacensībā un uzvarēt. Runa bieži vien ilgst vairāk nekā stundu. Izejot uz lauka, vispirms jāpārrunā mītiņā dzirdētais un jāatpūšas. Ja kādam gadās uzsākt dziesmu, tad patiesi jābūt priecīgam, ja līdz pusdienas laikam to var beigt — šīm dziesmām bieži vien ir savi 999 panti. Pēc pusdienu pārtraukuma ļaudis ir vēl vairāk noguruši nekā priekšpusdienā un padara vēl mazāk. Un padomju pilsoņi vispār nevar saprast, kā gan cilvēks iespēj tik daudz strādāt kā gūstekņi. Tā man radās pārliecība, ka Padomju Savienības kolchoznieki patiesi būtu laimīga plašās dzimtenes tauta, ja vien kaut cik būtu paēduši un apģērbušies — tās ir pašas lielākās prasības; garīgu interešu nav, terrors ir nepatīkama, taču neatvairāma dzīves sastāvdaļa, bet darbs kaulus nelauž. Normas gan jāpilda, bet kā — to neviens neprasa. Tādēļ padomju kolchozi ir īsts posta un trūkuma paraugs, izņemot tos, kas domāti ārzemju viesu un pašu varas vīru apmeklējumiem. Tos uztur ar valsts līdzekļiem.

Kad ierados kolchozā, biju smagāka darba nespējīgs. Administrācija novērtēja manu ārējo paskatu un tūliņ izšķīrās par darba veidu — man ierādīja cūku kūts pārzines asistenta amatu. Pārzinē bija krieviete, kas no cūku kopšanas nesaprata nekā, un tas bija ievērojami mazāk nekā manas zināšanas. Cūkas līdz šim uzskatīju par nepatīkamiem kustoņiem, bet mans uzskats mainījās pirmajā dienā, kad iepazinos ar cūku barību — tie bija milti un kartupeļi. Tā arī es drīzi vien uzbarojos un atguvu spēkus. Darbs bija interesants, turklāt cūkas nerunāja krieviski, bet pašas savā valodā, kurā, cik varēja saprast, nebija neviena ļaunu vārda. Bet rupjības kolchoznieku sarunās un priekšniecības pavēlēs bija atklausījies tiku tikām.

Pavasarī pieteica kādas augstas komisijas apmeklējumu no apriņķa pilsētas. Dienu vienmuļībā tas radīja zināmu saviļņojumu.

„Vajadzētu drusku uzpost cūku stalli," sacīja krieviete. „Kā jums šķiet — vai nevarētu izbalsināt sienas ar chlorkaļķi? Būs glīti un higiēniski."

„Neder," uzdrošinājos papurināt galvu, „tā jūs aizlaidīsit dažu barokli uz viņu sauli."

„Kas par muļķībām," kūts pārzine atmeta ar roku. „Ja tu neatšķir chlorkaļķi no miltiem, tad cūka pratīs gan."

Bet neprata vis. Kad sabrauca augstie kungi, divas cūkas raustījās nāves krampjos, bet piecas gulēja izstiepušās chlorkaļķa drudzī. Krievieti uz vietas atlaida. Un ar šo brīdi sākās karjēra: mūsu augstākajam priekšniekam, NKVD pulkvedim, patika cilvēki, kas labi orientējas cūkkopībā. Es kļuvu par cūku kūts šefu.

Tagad sāku rīkoties plānveidīgi un pirmā kārtā liku lietā viena sava bēdu brāļa zināšanas, kas par cūkām zināja daudz, prata tās kopt un barot. Cūkas ātri vairojās, bija veselas un apaļas. NKVD pulkveža labvēlība pieauga no dienas dienā. Mana karjēra vairs nebija apturama, kad laimējās noteikt diagnozes dažām saslimušām cūkām. Bet lieta bija vienkārša — cūku kūtī sāka strādāt arī kāds Dienvidslavijas vācietis, kam par lopiem un to slimībām bija plašas zināšanas. Tikko kāda cūka saslima, spriedām un pētījām, kas gan tai varētu kaitēt, tāpat reģistrējām saslimšanas gadījumus zirgu un govju kūtīs, un pieteicām tos veterinārārstam, kas šad un tad ieradās inspekcijā.

„Tas lops ir nepareizi barots," viņš badīja cūkai vēderā ar oša kūju, pār aizgalda malu sniegdamies.

„Tam lopam ir sarkanguļa," atļāvos iebilst, atcerēdamies Dienvidslavijas vācieša diagnozi.

Un tam lopam tiešām bija sarkanguļa. Kad mana diagnoze apstiprinājās, NKVD pulkvedis aizsauca mani pie sevis un bez aplinkiem jautāja:

„Kādēļ tu slēp, ka esi lopu ārsts? Kur tu studēji?"

„Minchenē," atteicu, ne aci nepamirkšķinājis. Kaut gan nebiju šai pilsētā ne reizi mūžā bijis. Un veterinārmedicīnu arī nekad nebiju studējis. Kopš šī brīža mani dēvēja tikai par doktoru. Un es biju laimīgs. Ne tādēļ, ka tas man glaimotu. Bet tādēļ, ka drūmajā ikdienā šad tad gadījās brīži, kad pie sevis varēju no sirds pasmieties — muļķība ap mani ziedēja kā viskrāšņākās nezāles.

Bet ar to nepietika. Drīz vien es savā karjērā uzkāpu vēl vienu pakāpienu augstāk. To man izgādāja pats apgabala poļitruks, kas agrā pavasarī, mūs inspicēt braukdams, ar visu mašīnu ielūza ledū. Kad piesteidzāmies palīgā, viņš gan jau bija izrāpies paša spēkiem, taču mūsu gatavību sniegt palīdzīgu roku prata novērtēt. Acīm redzot, viņš pats labi apzinājās, ka ir ļoti neiereдzēta persona. Pēc dažām dienām mēs — viņa glābēji — saņēmām atļaujas, uz kuru pamata drīkstējām brīvi kustēties 50 km joslā ārpus kolchoza. Būt paēdušam, staigāt pa apkārtējiem ciemiem un tomēr nebūt ne aktīvistam ne īpaši pārskolotam jaunkomūnistam — tā bija priekšrocība, ko gūsteknis ar pilnām tiesībām var pielīdzināt laimei.

Taču mana karjēra veidojās uz ārkārtīgi drūma un nospiedoša fona. Kolchoza direktori 18 mēnešu laikā, kurus te pavadīju, mainījās veselas 11 reizes — vai nu tādēļ, ka apzagās, tika denuncēti vai nevarēja saprasties ar NKVD pulkvedi. Bieži tie nokļuva arī cietumā. Kaimiņu kolchoza vadītājs aprēķināja, ka pēc ražas novākšanas viņam paliks pāri labība, ko izdalot ar galviņām, katram iznāktu pa 1,5 kilogramu. Tā viņš arī darīja, bet šam iznāca 12 gadu cietuma. Ar padomju cilvēku nedrīkst darīt neko, kas nav paredzēts plānā un grafikā.

Mani arvien vairāk māca rūpes par biežajām politiskajām pārbaudēm, jo biju aizmirsis daļu no iepriekšējās pārbaudēs dotajām atbildēm. Kad redzēju, kā te rīkojas kolchoza direktori, par ko viņus soda un atceļ, manu prātu apgaismoja laimīga ideja. Es atcerējos mūsu poļitruku, kas bieži un labprāt taisīja neatļautus veikalus ar kolchoza produktiem. Tiem es bieži biju liecinieks.

„Būtu jauki, ja es kādreiz varētu ieskatīties savā 1945. gada nopratināšanas protokolā," saciju viņam vienu dienu.

„Vai tu esi traks?" viņš iepleta muti. „Tas taču stingri aizliegts."

„Jā," es domīgi atteicu, „bet ko gan sacītu NKVD pulkvedis, ja uzzinātu, kur palika tie 6 centneri kartupeļu . . ."

Viņš labu brīdi skatījās uz mani kā spoku. Skatījās un saprata. Un es dabūja savus protokolus un pārrakstīju tos no galvas. Šī apziņa, likās svarīgāka par kustības brīvības apliecību, par cūku kūts labvēlību. Un patiesi — tālākās pārbaudēs šīs atsvaidzinātās zināšanas lieti noderēja.

Nākamajā numurā lasiet:

PAR VIENU SMAIDU PIESPIEDU DARBI SIBIRIJĀ

„LATVIJAS" ABONEMENTS.

pasūtinot laikrakstu pa atsevišķiem eksemplāriem (līdz 3 eks. iesk.), maksā DM [illegible] mēnesī + DM 0,50 par piesūtīšanu [illegible] — DM [illegible] mēnesī + DM 1,30 par piesūtīšanu. [illegible]

Abonementi [illegible] „Latvijai", [illegible] Günzburg/Do., Bürgermeister-Landmannstr. 1. [illegible]

IEPRIEKŠĒJĀS KRUSTVĀRDU MĪKLAS ATRISINĀJUMS

Līmeniski: 1. Uga. 9. Sekrēts. 10. Es. 12. Māt. 7. Eda. 8. Stabilitāte. 18. Abece. 21. Toska. 24. Ost. 25. LTA (Latvijas telegrafa aģentūra). 26. Impulsi. 29. Tad. 30. Lai. 31. Estrāde. 28. [illegible]

Stateniski: 1. Zekes. 2. Karjera. 3. Kasta. 3. Reksi. 4. Ezeļi. 5. Ausma. 6. Kalte. 11. Stabs. 13. Ataka. 15. BBC. 16. Lz. 17. Teo. 18. Aorta. 19. Eiro. 20. Elpsi. 21. Talka. 22. Spilē. 23. Arvis. 26. Tu.

Priekšdarbi latviešu sportistu organizēšanai Austrālijā

„LATVIJAS" SPECIĀLKORESPONDENTA VĒSTULE NO BETHURSTAS

Septiņpadsmit sporta darbinieku un sportistu, LSFAP pārstāvja Arn. Šmita aicināti, aprīļa pirmajā pusē Bethurstā pulcējās sanāksmē un paveica pirmos priekšdarbus latviešu sportistu saimes organizēšanai Austrālijā. Sanāksmi vadīja Latvijas futbola savienības ilggadējais valdes loceklis Fr. Lakševics, bet klāt bijā treneris. Aug. Reimanis, slēpotājs A. Lejiņš, smagatlētikas darbinieks E. Purviņš, basketbolists M. Raiskums O. Mednis, A. Jaunbērziņš, I. Lakševics, V. Tauriņš, E. Jansons, E. Pelckaus, J. Kasapčevs, K. Celmiņš, šachists A. Maršaus uc. Nolēma, ka pirmais nepieciešamais darbs ir mūsu sportistu apzināšana Austrālijā, kāpēc 5 lielākajos centros darbosies pārstāvji. Sporta ļaudis, kas jau dzīvo Austrālijā, un arī tie, kuri šajā kontinentā ieradīsies turpmāk, lūgti paziņot savas jaunās adreses tuvākajam no šiem pārstāvjiem. Par pārstāvi Melburnā izraudzīja A. Lejiņu (Hawthorn 4 Kooyongkoot Rd., Melbourne; tālr. Hawthorn 3308) un Bethurstas imigrācijas centrā O. Medni (Migrant Centre, Bathurst, N.S.W.). Pēc neilga laika būs zināmi pārstāvji arī Sidnejā, Adelaidē un Bonegillas imigrācijas centrā. Mūsu laikrakstā tad paziņosim viņu adreses, tāpat vietu, kur strādās Arn. Šmits, kas pagaidām uzņēmies pārraudzību par sportistu apzināšanu un latviešu sporta lietu kārtošanu Austrālijā. Sanāksmes dalībnieki atzina par vēlamu, lai mūsu jaunieši saistītos austrāliešu sporta klubos, bet ja iespējams, organizētu arī savas vienības. Latviešu sportisti arī tālajā Austrālijā nekad nedrīkst aizmirst piederību savai tautai, un par visu augstāk stādāma uzticība Latvijai.

Bethurstā, aprīlī.

Six

Starptautiskā vieglatlētikas savienība saviem biedriem atkārtoti aizliegusi sacensties ar vācu vieglatlētiem, jo priekšnoteikums Vācijas pielaišanai sacensībās pret ārvalstu sportistiem esot tās uzņemšana Starptautiskajā vieglatlētikas savienībā.

Mati Jervinens saistīts par Somijas olimpiskās vienības galveno trenētāju. Somi jau sākuši vienības sagatavošanu 1952. g. olimpiskajām spēlēm.

17. gadus vecais nēģeris Džordžs Brauns sacīkstēs Losandželosā sasniedzis tāllēkšanā 7,68 m.

Frankfurtes radiofona sporta reportieris aicināts braukt uz olimpisko kongresu, kas notiks no 18. līdz 23. aprīlim Romā.

Latviešu hokejisti spēlē pret zviedriem un šveiciešiem

KOŅECKIS UN VEIDE VĀCIJAS „LIELGABALU" UZBRUKUMĀ

Aizvadītajā sacīkšu posmā mūsu trīs hokejisti — Koņeckis, Veide un Kleinops guvuši izcilus panākumus.

Pēc katras sacensības vācu presē un radio reportāžās latviešu vārds minēts ar apbrīnošanu un nemitīgiem cildinājumiem. Latviešu sporta propagandai šie trīs hokejisti darījuši vairāk kā neviens cits. Koņeckis, Veide un Kleinops nupat 10 dienas pavadīja cītīgos treniņos un sacensībās Bad-Nauheimā. Mūsu hokejistu līdzdarbība ievērojami palīdzēja Bad-Nauheimas vienībai gūt uzvaru pret Bazeles slidskrējēju klubu ar 9:5 un 6:5. Atceļā no Garmišas Bad-Nauheimā viesojās arī Zviedrijā trešā vietā esošā vienība Stokholmas Djurgaarden. Pirmā sacensībā zviedri guva 5:3 uzvaru, bet otrā dienā 9:3. Abās spēlēs ļoti vāji darbojās Bad-Nauheimas vārtsargs. Otrā dienā aizsardzībā spēlēja Koņeckis ar Kleinopu, likvidējot daudzus zviedru uzbrukumus. Koņeckis guva arī vienus vārtus.

Bad-Nauheimā bija pulcināti labākie vācu hokejisti no Garmišas, Krefeldas, Ķelnes, Manheimas. Divās spēlēs vācu hokeja vadība izmēģināja iespējamo izlases grupējumu. Pirmā sacensībā Koņeckis ar Kleinopu bija iedalīti aizsardzībā. Veide spēlēja pretinieku ierindā, kas panāca 3:2 uzvaru. Otrā sacensībā izmēģināja, pašu vāciešu vārdiem sakot, „lielgabalu" uzbrukumu: Koņecki, Veidi un Šibukatu vienā maiņā. Kleinops šoreiz bija Koņecka un Veides pretinieks, spēlējot grupējumā, kur vārtus sargāja Vācijas pašreiz labākais vārtnieks Hofmans (Riessersee). Arī „lielgabalu" uzbrukums nespēja šo aizsardzību laust, un Kleinopa vienība panāca 7:4 uzvaru. Pēdējā sacensībā Bad-Nauheima uzvarēja Hesenes apgabala sastādīto vienību 9:5. Bad-Nauheimas vienībā bija arī Kleinops, absolvējot 7 sacensību pēc kārtas.

Futbols un hokejs Lieldienu saulē

Sporta notikumi svētkos

Lieldienās Vācijas spēcīgākās futbola vienības meistarības spēles bija apmainījušas pret daudzām draudzības sacensbām, kurās dienvidi izrādījās noteikti pārāki par ziemeļiem un rietumiem. (D-Vācijas vienībām 20 uzv., 4 neizšķ. un 9 zaudēj.). Kā jau draudzības sacensībās, kur rezultātus nereti ietekmē svētku „noskaņa" un garajā ceļā pavadītās stundas, arī šoreiz netrūka prāvu pārsteigumu, no kuriem pirmkārt minams franču zemeļjoslas meistara 1. FC. Kaiserslautern 2-7 zaudējums lieliskā formā esošajai VfB. Stutgart. Tikpat iespaidīgi 3-0 Milburga pārspēja Rietumvācijas meistaru Borussia Dortmund, kura divi dienas iepriekš savukārt 8-1 „sasita" 1860 München. Dienvidos lielākos zaudējumus piedzīvoja Rietumvācijas spēcīgā vienība Hamborn 07, kuru pieveica Ulm 1846 5-1, Jahn Regensburg 7-2 un 1860 München 6-3. Savu veco slavu godam aizstāvēja FC. Nürnberg, spēlējot Hamburgā 3-3 ar Hamburger SV. un Osnabrikā pieveicot 4-2 VfL. Osnabrück. — Anglijas futbola meistarībā savu vadītāju vietu nodrošināja Portsmouth vienība, gūstot divas iespaidīgas uzvaras: pret Birmingham City 3-1 un kausa izcīņas finālistu Wolverhampton Wanderers 5-0.

Ledus hokeja sezonas nobeigumā Vācijā atkal viesojās Šveices un Zviedrijas vienības. Vācijas meistars EV. Füssen atkārtoti pierādīja savu izcilo spēles mākslu, 12-6 pieveicot Šveices meistarībā 3. v. esošo HC. Arosa, kas bija pastiprināta ar SC. Zürich starptautiskajiem uzbrucējiem. „Atspēlējoties" par zaudējumu Fisenei, dienu vēlāk šveicieši 13-7 pieveica SC. Riessersee. Bad-Nauheimā ar 6-4 uzvarēja Šveices EC. Basel Rot-Weiss, bet otrā dienā šveicieši revanšējās ar 4-3, pie kam Nauheimas vienību pēdējā spēlē pastiprināja arī Koņeckis.

Pasaules meistarsacīkstēs paukošanā Kairo sacensībās ar floreti jaunais francūzis Doriola atkārtoja savu 1947. g. panākumu un, pārspējot spēcīgos itāliešu konkurentus, ieguva meistartitulu. Floretu cīņā dāmām savu titulu sekmīgi aizstāvēja austriete Ellena Preisa, bet vienību sacensībā ar zobeniem uzvarēja Itālija.

Ričards Gonzaless, kas pagājušā gadā negaidīti ieguva ASV tenisa meistara titulu, uzvarējis arī telpu tenisa meistarsacīkstēs 1949. gadam, uzvarot finālspēlē pagājušā gada meistaru Talbertu.

Arī ilgada Eiropas meistare daiļslidošanā austriete Eva Pavlika, sekojot Sonjas Heni un Barbara Skotes piemēram, arī nodomājusi kļūt profesionāla. Viņa jau saņēmusi izdevīgu piedāvājumu uzstāties kādā ledus revijā ASV.

Turcijas cīkstoņi Stokholmā brīvā cīņā uzvarējuši Zviedrijas izlasi ar 5:3. Arī olimpiskās spēlēs Londonā Turcija guva izcilas sekmes grieķu-romiešu un brīvā cīņā. Labākie Turcijas cīkstoņi gandrīz visi nāk no nabadzīgiem lauku ciemiem.

Zviedrijas sporta apvienība pagājušā gadā no futbola totālizātora un dažādu sporta sarīkojumu nodokļiem ieņēmusi 4 miljonus kronu.

Heina ten Hofa menedžeri mēģina panākt līgumu par divām cīņām ar Zviedrijas meistaru Oli Tandbergu.

Angļu futbola trenētājs O. Davisons darbosies vācu sporta skolā Ruitā. Lieldienu brīvlaikā Davisons apmācīja arī Virtembergas apgabala biedrību futbolistus.

Sieviešu sacensība grieķu-romiešu cīņā notikusi Diseldorfā. Dalībnieces bija bez darba palikušas dejotājas un mazās skatuves aktrises.

Vai jums ir mazliet fantazijas?

Apskatait šos četrus zīmējumus un labi piedomājiet. Katrā no tiem ir kaut kas uzzīmēts — vai nu no sāniem vai augšas. Ja jums ir fantazija, mazliet apķērības un arī humora izjūta, tad jūs drīz vien būsit uz pareizā ceļa un zināsit, kas katrā zīmējumā domāts. Ja tomēr nekādi nevarat izdomāt, tad izlasait atrisinājumu 5. lapp.

(atrisinājumu 5. lapp.)

SLUDINĀJUMI

Manā apgādā krāšņā izdevumā
iznāks
pazīstamā zviedru ārsta un rakstnieka
Akseļa Muntes memuāri
GRĀMATA PAR SAN MIKELU
ar Jāņa Sudrabiņa apcerējumu un Arveda Soduma vāku un illustrācijām. Memuāri iznāks 2 daļās, kas būs dabūjamas arī iesietas kopā.
Tāpat sagatavošanā
slavenā Sibirijas ceļotāja un pētnieka
V. K. Arseņjeva
TAIGAS MEDNIEKI un
A. Ozoliņa
FIZISKĀ un EIROPAS ĢEOGRAFIJA
Pēd. būs piemērota tautsk. 6. un ģimn. 2. kl.
No grāmatn. uc. vēlami iepriekš. pasūtīn.
Andr. Ozoliņš,
(24b) Eutin/Holst. DP Camp (292)

Alfreds Kalnājs
(14a) SCHWAB.-GMÜND, Artillerie-Kaserne, Lettenlager,
piedāvā:
J. MEDIŅA, E. un V. DĀRZIŅU uc solo un latviešu tautas dziesmas, kā arī latviešu pastmarkas. (208)

IZNĀCIS!
Henrija Moora stāstu krājums
„PORTREJA"
Grāmatai ilustratīvo ietērpu darinājis
Pēteris Rožlapa.
Grāmata dabūjama visās nometņu grāmatnīcās un apgādā. Cena DM 3,50. Atkalpārdevējiem atlaide
JĀŅA MIĶELSONA
grāmatu apgāds
(13a) Würzburg, Central DP Camp (301)

LAI PAKALPOTU
to latviešu izceļotāju nākotnei, kuriem būs lemts staigāt līdumnieka gaitas vai kļūt par ķīmiskās kokapstrādāšanas jeb līdzīgas nozares darbiniekiem,
apgāds laidis klajā:
Prof. Dr. ref. for. A. Kalniņa
ĶĪMISKĀ MEŽU TECHNOLOĢIJA
Grāmatas apjoms 496 lappuses un sniedz nepieciešamos materiālus visiem, kas grib šajā nozarē nodarboties praktiski un gūt panākumus. Izdevumā uzņemts plašs ilustratīvais un tabulārais materiāls. Grāmatas cena DM 15,—
Jāņa Miķelsona
grāmatu apgāds,
(13a) Würzburg, Central DP Camp (300)

MEKLĒ:
Lauksaimnieku VOLDEMARU KOĻU, dzim. 1885. g. Bauskas apr. Ceraukstes pag.
Būvinženieri PĒTERI KOĻU, dzim. 1903. g. Bauskas apr. Ceraukstes pag.
Bij. karavīru ARNOLDU KOĻI, dzim. 1925. g. Rīgā.
Minētās personas meklē viņu brālis un tēvs
John J. Purvishk,
8802 Fort Hamilton Parkway, Brooklyn, N. Y. USA.
Ziņas lūdz piesūtīt V. Zebaueram, (13b) Augsburg-Hochfeld, Firnhaberstr. 95-5. (307)

TAUTIETE, ATSAUCIES,
ja vēlies strādāt man līdzi foto kino darbā un reizē palikt mans dzīvesdraugs. Esmu ar mākslas akadēmijas izglītību, neprecējies, vidējos gados. Rakstīt off. 305. (305)

LATVIETES!
Trīs nodrošināta stāvokļa latvju jaunekļi nopietnos nolūkos vēlas iepazīties ar latvju meitenēm līdz 25 g. v. Vēstulēm ar fotografiju atbilde garantēta. Rakstīt Rūdolfam, Raimondam un Edgaram 5, rue Marchal Foch. Villerupt (M et M), France. (289)

PĀRDODAMS
mazlietots, labi uzturēts
MINOX ar filmām un kasetēm.
Pirkšanas piedāvājumus adresēt
Latviešu grāmatnīcai
(13b) Augsburg-Hochfeld, Hennchstr. 8. (309)

Borisa Zemgaļa grāmata par
ALFREDU VALDMANI
DIENĀS BALTĀS NEBALTĀS
mūs pavadīs visos tālākos svešniecības ceļos, jo tā glabā dārgas atmiņas par dzīvi un notikumiem, kam ikviens esam līdzi dzīvojuši.
Ģenerālpārstāvis — Rob. Krūklītis,
(13a) Weiden/Opf., DP Camp Fichtenbühl. (306)

Atombumbas konstruktors atgūst redzi

Līdzi citiem noslēpumiem par atombumbu tagad atklājusies kāda līdz šim noklusēta lappuse atombumbas vēsturē, kad pašos ciklotronu darbināšanas sākumos daudzi zinātnieki no pārliecīgas protonu radiācijas kļuva akli. Cik atomfiziķu no 1942. gada līdz Hirošimas dienai zaudējuši redzi, nav zināms, bet tagad „Herald Tribune" ziņo no San Francisko, ka turienes acu ārstiem izdevies atdot redzi Dr. Lojdam Smisam, 28 g. v. Kalifornijas universitātes atompētniekam. Pašaizliedzīgi strādājot pie Illinoisas lielā ciklotrona, zinātniekam radās tā sauktais „katrakts" — radzenes aizmiglošanās. Smisam gan būs jānēsā mākslīgas acu lēcas, jo īstās viņam izoperētas. Tādā pašā kārtā cerot atjaunot redzi vēl citiem zinātniekiem, kas bijuši pirmie atombumbas upuri.

JAUNI ANEKDOTI PAR HENNEKI

Hennekes kustības iedvesmē 97 g. v. strādniekam Fricim Klavunkem no Halles apriņķa izdevies vienā dienā un 5 stundās izpīpēt veselu gada tabakas devu. Pīpes veidu, ko viņš lietojis šī rekorda sasniegšanai, turpmāk sauks par „Hennekes pīpi".

Saksijas iedzīvotāji paredz, ka drīzumā par Hennekes kustības grupu vadītājiem iecels bijušos vācu zemūdeņu komandierus. Ievērojot izcilo pieredzi, ko šie vīri guvuši kara laikā, ziņojot virspavēlniecībai jau iepriekš sastādītos skaitļus par ienaidnieka milzīgajiem zaudējumiem, šāda varbūtība uzskatāma par ļoti iespējamu.

Par rekordu, kam cieš sakars ar Hennekes kustību, šajās dienās ziņo Bavārijas robežpolicija: no austrumu joslas nākošo bēgļu skaits kopš Hennekes akcijas sākuma četrkāršojies, salīdzinot ar agrāko skaitu.